LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Area Code 212
Tel. MIchigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalyje Queens apskrities (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje $1200
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

No. 77 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Antradienis, Spalio (October) 10, 1967, Ozone Park, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Metai 56-ieji

KRISLAI

Mūsų $10,000 fondas
O vis tiek laimėjo
Prieš dešimt metų
Nenori nė kalbėti
Dvigubas biznis
Ar jau visai pablūdo?

— Rašo **A. Bimba** —

Nėra jokia paslaptis, kad "Laisvės" išlaikymui turime per šį vajų gauti aukomis ne mažiau kaip dešimt tūkstančių dolerių. Tai nemaža suma, bet prie dabartinio brangumo be jos apsieiti nepajėgsime.

Kaip žinia, pernai gražiai pavyko dar su kaupu $10,000 fondą sudaryti.

Žinoma, mūsų senosios kartos gretoms retėjant, darosi vis sunkiau. Bet aš tikiu, kad ir šiemet tikslą pasieksime, jei tik kiekvienas pasidarbuosime.

—:—

New Yorko miesto mokytojų streikas buvo naujas dalykas. Mokytojai gerai laikėsi. Per tris savaites mokyklos buvo uždarytos.

Ne viską mokytojai laimėjo, bet laimėjo gana daug. Gavo gerą algų pakėlimą ir balsą nustatyme mokymo sąlygų.

Bet jiems dabar miesto valdžia keršija. Mokytojų unijai teismas užkrovė didelę piniginę pabaudą — po dešimt tūkstančių dolerių už kiekvieną streikuotą dieną. O unijos vadas Mr. Shanker siunčiamas penkiolikai dienų į kalėjimą.

—:—

Spalio 4 dieną sukako lygiai dešimt metų nuo tos istorinės dienos, kai Tarybų Sąjungos mokslininkai ir vyriausybė paleido pirmąjį "Sputniką" (Žemės palydovą). Tai buvo įvykis, kuris tiesiog apstulbino mūsų mokslininkus, o ypač mūsų vyriausybę.

Po to abi šalys jau yra paleidusios po keletą palydovų, net jau ir su žmonėmis.

Deja, tos lenktynės baisiai brangiai atsieina abiem šalim.

Seniai kalbama apie siekimą pastangas suvienyti. Kodėl nepasidalyti patyrimais?

Visa bėda tame, kad dėl Vietnamo karo ir Vidurio Rytuose įvykių santykiai tarp Amerikos ir Tarybų Sąjungos taip pablogėjo, jog net mokslinis bendradarbiavimas nebeįmanomas.

—:—

Mūsų prezidentas nenori nė kalbėti apie Pietų Vietnamo Išsilaisvinimo Frontą ("Vietkongu" vadinamą). Jis vis šneka apie susikalbėjimą su Š. Vietnamu. Tuo tarpu Išsilaisvinimo Frontas, kurį sudaro įvairios politinės grupės, yra tikroji anoje pusėje šiame kare jėga. Jis atstovauja P. Vietnamo liaudžiai, o šiauriečiai jam tik padeda kovą laimėti, kaip padeda Kinija, Tarybų Sąjunga ir kitos socialistinės šalys.

Todėl ir taikos reikia ieškoti pas Išsilaisvinimo Frontą. Kas kalba, kad Pietų Vietnamo civilinį karą galima išspręsti Išsilaisvinimo Frontą ignoruojant arba jį apeinant, piktai mus apgaudinėja.

—:—

Gal visi pastebėjote, kad savo paskutinėje kalboje apie Vietnamą mūsų prezidentas žadėjo padėti šiaurės Vietnamui atsistatyti, kai tik karas, girdi, bus baigtas.

Kas čia: begėdiškas cinizmas, ar akiplėšiškas bizniškumas?

Dabar jūsų miestus, kaimus, fabrikus, elektrines ir viską sudeginsime, sunaikinsime, nušluosime, o paskui padėsime jums atsistatyti!

Mūsų kapitalistams dvigubas biznis. Jie didžiausius pelnus dabar daro iš gamybos karui, o paskui dar didesnius pelnus plėš iš gamybos atstatymui!

—:—

Tik pasiklausykite: **"Lietuvos kaimo gyventojai apvogti, palikti nuogi, be pastogės ir be duonos"** ("Naujienos," rugs. 30 d., editorialas).

Ar to nelaimingo laikraščio redaktoriai jau visiškai pablūdo?!

Tokias nesąmones apie Lietuvą gali sugalvoti ir plepėti tiktai paskutiniai melagiai.

Skurdas privedė prie negrų riaušių

Washington. — Į žymus Švedijos sociologijos mokslininkas Gunnar Myrdal, kalbėdamas Amerikos Planavimo Institute, išdėstė, kad negrų riaušių šaknys glūdi didžiuliame skurde, kuris smarkiai bujoja negrų getuose.

Skurdžiai negrai sudaro 25 procentus visų Amerikos skurdžių, sako Myrdal. Jis toliau nurodo, kad negrų riaušes galima likviduoti ne jėga, bet išrišant "generalinę" skurdo problemą".

Negrams reikia naujų butų, naujų mokyklų, daugiau darbų. Kol šie klausimai nebus planingai išrišti, negalima tikėtis riaušių ir kitokių kovų panaikinimo. Į programą kovai su skurdu turi būt pirmoje vietoje negrai įtraukti, kad jie žymiai prisidėtų prie planavimo, kaip skurdą nugalėti.

TSRS jūrininkai išgelbėjo du amerikiečius

Astoria, Ore. — Henry Burbank ir St. Williams buvo priversti savo laivuką apleisti, kuomet viesulas jį sudaužė. Tarybų Sąjungos laivas greit pribuvo pagalbon ir tuos du amerikiečius išgelbėjo.

Senatas priėmė naują skurdui programą

Washington. — Senatas, po ilgų ginčų, pagaliau priėmė programą kovai su skurdu. 60 senatorių balsavo už programą, 21 prieš

Programa autorizuoja skirti $4,658,000,000 plačiam darbui tarp skurdžiai gyvenančių. Į programą įeina ekonominė pagalba getuose, apmokymas nelavintų darbininkų, suteikimas techninės pagalbos smulkiesiems biznieriams, dienos laiku vaikų priežiūra, kad motinos galėtų lavintis amatų ir eiti darban.

Programą pasiūlė New Yorko senatoriai Robertas F. Kenedis ir Jacob K. Javits. Prezidentas Johnsonas nepatenkintas, kad tiek daug pinigų skiriama kovai su skurdu, nes jam reikia daugiau pinigų karui Vietname. Jis mano kiek laimėti, tą sumą sumažinti, kuomet kongresmanai šią programą svarstys.

Priešinas teismo drausmei

Columbus, Ohio. — Valstijos universiteto darbininkai didžiule balsų dauguma nutarė ir toliau streiką tęsti, nepaisant teismo draudmės. 3,700 patarnautojų reikalauja didesnių algų.

Nauja TSRS sutartis su Sudanu

Maskva. — Tarybų Sąjungos vyriausybė pasirašė naują sutartį su Sudanu mokslinio ir kultūrinio bendradarbiavimo reikalais. Ginklų pardavimu taipgi susitarta.

Kolegijos tarnautojai streikuoja

Cambridge, Mass. — Bostono kolegijos namų aptarnautojai sustreikavo. Pikietininkai maišosi su studentais. Reikalauja uniją pripažinti.

Izraelio komunistai dėkingi už paramą

New York. — Jungtinių Valstijų Komunistų partijos gen. sekretorius Gus Hall gavo laišką Izraelio Komunistų partijos sekretoriaus Meier Vilner.

Izraelio komunistai dėkoja Amerikos komunistams už moralinę ir medžiaginę paramą griežtoje kovoje su Izraelio šovinistais. Neseniai Izraelio Komunistų partija gavo $300 aukų, surinktų tarp Amerikos darbo žmonių.

Negras sumušė majorą pirminiuose rinkimuose

Cleveland, Ohio. — Pirminiuose rinkimuose (nominacijose) Negras Carl B. Stokes gavo gerokai daugiau balsų, kaip majoras R. S. Locher. Lapkričio 7 d. rinkimuose Stokes kandidatuos kaip oficialis Demokratų partijos kandidatas prieš respublikonų kandidatą S. B. Taft.

"LAISVĖS" VAJUS

GAVIMUI NAUJŲ SKAITYTOJŲ

Vajus prasidėjo spalio 1 ir tęsis iki gruodžio 31, 1967

KONTESTANTŲ STOVIS DABAR YRA TOKS:

	Punktai
Mary Smalstis, Ludington, Mich.	180
Geo.. Shimaitis, Brockton, Mass.	132
I. Klevinskas, Scranton, Pa.	120
ALDLD 20 kp., Binghamton, N. Y.	92
L. Tilvikas, Easton, Pa.	72
C. K. Urban, Hudson, Mass.	72
Chicago, Ill..	48
M. Kazlauskienė, Haverhill, Mass..	36
S. Puidokas, Rumford, Me.	36
K. Naravas, Shenandoah, Pa.	32

Tai pirmutinieji vajaus rezultatai.

Mary Smalstis prisiuntė naują prenumeratą. Sekanti vajininkai pradėjo su atnaujinimais: Geo. Shimaitis; Ig. Klevinskas; J. K. Navalinskienė (20-ai kuopai); L. Tilvikas; C. K. Urban; Mildred Friberg (čikagietė); M. Kazlauskienė; S. Puidokas ir K. Naravas.

Mūsų skaitytojai žino, kad pas mus įvyko nelaimių. Mirė mūsų mylimas redaktorius Rojus Mizara, po to susirgo administratorius Pranas Buknys. Įvyko trūkumų, ir dėl to susidarė daug darbo. Prašome vajininkus turėti kantrybės, bandysime atlikti vajaus pranešimus pagal išgalę, nes Administracijoj kol kas yra tik viena Lilija. Laiškų yra — kita proga pranešime rezultatus.

(Tąsa 2-rame pusl.)

Federalinė valdžia smaugia didžiuosius miestus

New York. — Majoras Lindsay skundžiasi, kad New Yorkas ir kiti didieji miestai nukenčia nuo federalinės valdžios palaikomos diskriminacijos.

Washingtono "legislatyvi diskriminacija" neleidžia miestams išvystyti platesnės pramonės, reikalingos namų statybos ir biznio. Dėl to daugelis žmonių keliasi į priemiesčius.

Šiuo metu miestai turi aukštą nedarbo ratą, ypač negrų getuose, o priemiesčiuose bedarbių visai mažai.

Federalinė ekonominė pagalba didiesiems miestams būtinai reikalinga, sako majoras Lindsay.

Mirė išgyvenę sniege du mėnesius

Redding, Calif. — Šiaurinės Kalifornijos sniege paskendusiuose kalnuose surasti trys vienos šeimos lavonai.

Vėliau jie buvo atpažinti, kad tai lavonai Al F. Oien šeimos, kuri savo lėktuvu skrisdama iš Portland, Ore., žuvo kalnuose, kai lėktuvas ten nukrito.

Surastas 16 metų dukters dienynas parodo, kad sniege išgyveno net du mėnesius, bet negalėjo iš sniego išsilaisvinti. Jų lėktuvas pražuvo kovo 11 d.

N. Y. dienraštis Daily News pateikė pasiūlymus savo darbininkams. Senasis kontraktas baigėsi kovo 30 d.

Mirė Woody Guthrie, liaudies dainininkas, kompozitorius

New York. — Mirė Woody Guthrie, išsirgęs 13 metų, išgyvenęs 55 metus. Jis yra parašęs daugiau kaip tūkstantį dainų, daugiausia apie liaudies vargus ir kovas. Taipgi jis gitara skambindamas tas dainas dainuodavo.

Dainininkė apsivogė, areštuota

Londonas. — Amerikietė dainininkė Cass Elliot išnešė iš viešbučio porą blanketų ir porą raktų. Už tai buvo areštuota ir teismui perduota.

Jordanas gaus Tarybų Sąjungos pagalbą

Amman.—Jordano karalius Husseinas grįžo iš Maskvos patenkintas, kad Tarybų Sąjunga sutiko ginklais ir ekonominiai padėti atsigriebti po to, kai Jordanas buvo Izraelio sumuštas.

Dabar Husseinas planuoja vykti Washingtonan ir ten ieškoti pagalbos savo kraštui.

Negrų sueigą išardė, 6 areštavo

Baltimore, Md. — Negrų sueigon įsiveržė policija, šešis negrus areštavo, kitus išvaikė. Policija teigia, kad negrai jai pasipriešinę.

Amerikos nuostoliai Vietname: 100,278

Saigon.—Jungtinių Valstijų nuostoliai Vietnamo kare jau siekia 100,287. Užmuštų skaičius siekia 13,643, sužeistų — 86,635.

Šie skaičiai buvo paskelbti Jungtinių Valstijų komandos Vietname. Tai nuo 1961 m. sausio mėn. iki šiol nuostoliai.

Šiais metais nuostoliai smarkiai padidėjo, kuomet karas buvo praplėstas. Šiuo metu į vieną savaitę buvo užmušta 150 amerikiečių, sužeista — 1, 758.

Karo siaubas ne mažėja, bet dar vis plečiamas. Šiaurės Vietnamo bombardavimas taipgi nuolat plečiamas. Šiuo metu bombos mėtomos visai arti Kinijos rubežiaus.

Numatoma, kad taip kariaujant ir amerikiečių nuostoliai smarkiai padidės.

Kunigas kaltinamas dėl merginos mirties

Toronto, Kanada. — St. Matthias Anglican Church rektorius ir jo žmona areštuoti ir kaltinami dėl 18 metų merginos mirties. Jie tą merginą gydė maldomis, kuomet jai reikėjo smegenų operacijos. Maldos ją privedė prie mirties.

Anglijos Darbo Partija ragina baigti karą

Scarborough. — Čia buvo laikytas Anglijos Darbo Partijos suvažiavimas, kuriame dalyvavo 1,206 delegatai. Vienas svarbiausių klausimų buvo Vietnamo karas. Tuo klausimu suvažiavime buvo priimta rezoliucija, už kurią dauguma delegatų balsavo.

Rezoliucija reikalauja, kad Anglijos vyriausybė, kuri susideda iš Darbo Partijos narių, turėtų galūtiniai atsiriboti nuo Jungtinių Valstijų nusistatymo Vietnamo karo klausimu.

Rezoliucijoje taipgi nurodoma, kad Anglijos vyriausybė "bandytų įtikinti Jungtines Valstijas baigti Šiaurės Vietnamo bombardavimą tuoj, ant visados ir be sąlyginiai". Tik tuomet būtų galima daryti pirmus žingsnius prie susitarimo ir Vietnamo problemų išrišimo.

Šiaurės Vietnamo vyriausybė nuolat pastebi, kad tik besąlyginiai nutraukus bombardavimą būtų galima ieškoti būdų karui baigti.

Mirė Anatoly Korobov, TSRS ekonomikos vadas

Maskva. — Šiomis dienomis mirė Anatoly V. Korobov, buvęs pirmiau kaimo mokytojas, o dabar ekonominių reformų architektas, turėdamas 60 metų amžiaus.

Bolivijos mokytojai streikuoja

La Paz. — Sustreikavo Bolivijos mokytojai. Reikalauja didesnių algų ir darbo sąlygų pagerinimo.

Indijos gyventojai

Dellis.—Indijos gyventojų skaičius šių metų rugsėjo 30 dieną sudarė 514,459,837.

Knygos draugų sąskrydis

Vilnius. — Čia įvyko antrasis respublikinis visuomeninių knygų platintojų sąskrydis. Jame dalyvavo apie 150 knygų platinimo entuziastų, rajoninių knygos draugų tarybų pirmininkų, knygynų direktorių ir vedėjų.

Sąskrydį atidarė Lietuvos LKJS CK sekretorius R. Judeika. Respublikinės knygos draugų tarybos atskaitą padarė šios tarybos pirmininko pavaduotojas A. Kedikas. Jis pažymėjo, kad greta stacionarinio knygų prekybos tinklo veikia platus neknygininės prekybos tinklas. Šiais metais knygas platina 2,069 k omjaunimo organizacijos, devyni visuomeniniai knygynai ir 120 kioskų, 775 kooperacijos parduotuvės, 874 kultūros-švietimo įstaigos, 140 vaistinių ir apie 700 visuomeninių knygų platintojų.

Visuomeninių knygynų darbuotojai, knygų platintojai, knygynų atstovai, svečiai kalbėjo apie visuomeninio knygų platinimo pasiekimus ir problemas.

Išrinkta nauja respublikinė knygos draugų taryba.

Vėliausios Žinios

Tokio.— Japonijos sostinėje daugiau kaip du tūkstančiai kairiųjų studentų sudarė demonstraciją. Prie jų prisidėjo kiti tūkstančiai vietos gyventojų. Demonstravo protestuodami, kam premjeras Soto planuoja aplankyti Pietų Vietnamą.

Policija puolė demonstrantus ir 800 sužeidė.

Saigon.— Daugiau kaip tūkstantis budistų dvasiškių parodavo protestui prieš apgavingai išrinktą valdžią ir prieš karą. Vienas protestuodamas susidegino.

LAISVE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.
Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N.Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 —— ANTHONY BIMBA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year $9.00	Canada, Lat. Amer., per year, $10.00
United States, per 6 months $5.00	Canada, Lat. Amer., 6 months, $5.50
Queens Co., per year $10.00	Foreign countries, per year, $12.00
Queens Co., per six months $5.50	Foreign countries, 6 months, $6.50

Mūsų vajus -- susirūpinimo reikalas

KAIP jau visiems skaitytojams žinoma, "Laisvės" metinis vajus prasidėjo su pradžia šio mėnesio. Jo tikslas yra trejopas: atnaujinti visas prenumeratas, gauti naujų skaitytojų ir sukelti dešimties tūkstančių dolerių fondą. Pasimojimas didelis ir darbas nelengvas. Bet mes tikime, kad su pagalba ir talka visų skaitytojų, vajaus tikslą pilnai pasieksime.

Reikia žinoti, kad vien tik pajamomis už prenumeratas mūsų laikraštis negali išsilaikyti. Prie šių dienų brangumo "Laisvės" išleidimui būtinai reikia specialaus metinio mažiausia $10,000 fondo, kuri tenka sukelti aukomis bei pelnu nuo laikraščiui ruošiamų parengimų. Todėl širdingai prašome visus skaitytojus į tai atkreipti savo dėmesį ir pagal išgalę prisidėti prie tokio fondo sudarymo.

Taip pat prašome mūsų vajininkus, atnaujinant prenumeratas, visiems priminti ir apie fondą. Tas labai svarbu. Retas kuris laisvietis atsisako prie savo prenumeratos dar pridėti dolerį kitą aukų.

Mes žinome, kad yra laisviečių, kurie ekonominiai yra pajėgūs savo laikraštį paremti stambesnėmis aukomis. Per vajų yra gera proga tiems mūsų prieteliams atsiliepti. Jau beveik tradicija pas mus "Laisvei" paaukoti pagal savo amžių—po dolerį nuo kiekvienerių pergyventų metų. Jau nemažas skaičius laisviečių taip padaro kasmet. Tikimės, kad jie tą padarys ir šiemet.

Na, o be galo svarbu kiekvienoje kolonijoje per vajų ką nors suruošti "Laisvės" fondo naudai. Gali ruošti ir organizacijos bei kuopos, arba susidėję keli draugai ir draugės.

Kitais žodžiais, reikia panaudoti įvairiausius būdus pravedimui vajaus.

Dar viena užuomina. Mes didžiuojamės, kad "Laisvė" turi nemažai skaitytojų ir Lietuvoje. Jiems laikraštį yra užrašę jų giminės bei pažįstamieji Amerikoje. Tiktai taip jie ir tegali laikraštį gauti. Beveik kiekvienas laisvietis turi artimų giminių Lietuvoje. Labai gražu suteikti jiems puikiausią iš visų dovanų, užrašant "Laisvę." Jie jums bus didžiai dėkingi.

Laikas greitai bėga. Išnaudokime visas progas pravedimui šio vajaus visu šimtu procentų. Patys darbuokimės ir raginkime kitus prisidėti.

Aklesni už akliausius

NESENIAI įvyko Amerikos respublikų užsienio reikalų ministrų susirinkimas. Suvažiavę ponai ministrai visą laiką praleido dejavimui, kad jiems didžiausias pavojus yra Kuba. Jie net filmus rodė, kaip Ernesto Che Guevara, vienas iš Kubos revoliucijos vadų, šiuo tarpu veikias Bolivijoje ir ruošiąs revoliuciją.

Ponai ministrai priėmė ir labai smarkią rezoliuciją. Joje jie žada vieningai kovoti ir laikytis prieš mažytę Kubą. Pirmoje vietoje jis ją ruošiasi pasmaugti ekonominiai. Grūmojama net toms užsienio kapitalistinėms firmoms, kurios drįsta prekiauti su Kuba.

Suprantama, kad jiems muziką parūpino mūsų valstybės sekretorius Dean Rusk. Jie turėjo pagal ją šokti.

Galima įsivaizduoti, kokia padėtis tose Lotynų Amerikos respublikose, kad net užsienio reikalų ministrams reikėjo specialiai susirinkti ir keletą dienų svarstyti, kaip susidoroti su Ernesto Che Guevaru. Tose šalyse liaudies nepasitenkinimas militarinėmis klikomis toks gilus ir platus, kad bet kurioje jų gali užliepsnoti tokia revoliucija, kokia prieš keletą metų nušlavė Kubos fašistinę kliką.

Bet tų kraštų ponai ministrai savo rezoliucijomis prieš Kubą ir plepalais apie Guevarą padėties nepakeis. Anksčiau ar vėliau jų viešpatavimui galas ateis. Ne vienas kitas kubietis Bolivijoje ar kurioje kitoje respublikoje nuvers militarines klikas, bet vietinės darbo liaudys, kai joms kantrybė galutinai išsisems.

KONCERTAI PO ŽEME

Libano nacionalinė taryba turizmo klausimams paskelbė, kad Žeitos grote netoli Beiruto, trijų šimtų metrų gylyje bus įrengta tūkstančio vietų koncertų salė. Ji bus gamtos sukurto natūralaus amfiteatro vietoje, groto dugnu tekančios požeminės upės dešiniajame krante. Specialūs liftai nuleis žiūrovus į šią unikalią koncertų salę, kurią numatoma atidaryti 1968 metų pradžioje.

MUZIEJUS AKLIESIEMS

Šiaurės Karolinos (JAV) meno muziejuje atidaryta galerija, kurioje aklieji lytėjimu gali "pamatyti" meno kūrinius. Įeidamas, aklasis susipažįsta su instrukcija, parašyta Brailo sistema ir reljefiniu galerijos planu. Eksponatai sudėti ant stalų. Paprastai jie nedideli, kad galima būtų paimti į rankas. Jų tarpe — akmens amžiaus ir įvairių epochų skulptūros.

KAS KĄ RAŠO IR SAKO

SUSILAUKĖ NUSIPELNYTO RŪSTAUS ATPILDO

Vilniaus "Tiesoje" rugsėjo 29 d. skaitome sekamą korespondenciją:

KUPIŠKIS, IX 28. — Rūsčios Didžiojo Tėvynės karo pirmosios dienos. Tarybinė liaudis pakilo į žūtbūtinę kovą, o nedidelė saujelė dezertyravusių iš Raudonosios Armijos Tėvynės išdavikų pasislėpė Šepetos kimsynuose. Užplūdus hitlerininkams, leitenantas Antanas Gudelevičius-Gudelis veda dezertyrus į Kupiškį, organizuoja baudėjų būrį, kuris ištikimai tarnauja Kupiškio komendantui Verneriui Liovei, buvusiam vietos gimnazijos mokytojui. Žydų ir laisvamanių kapinėse buržuaziniai nacionalistai sušaudė 7,000 žmonių.

Į baudėjų būrį pateko ir vieno karinio dalinio veterinarijos viršila Jonas Karalius, jaunesnysis puskarininkis Stasys Grigas, eilinis Kazys Šniukas. Prie masinių žudynių prikišo nagus ir kupiškėnas Aleksas Malinauskas, ir buvęs hitlerinės okupacijos metais policininkas Danielius Kriūka. Alekas Malinauskas ir Danielius Kriūka — ištikimai su ginklu tarnavo okupantams iki pat Tarybų Lietuvos išvadavimo iš hitlerinių grobikų.

Daugelį šių šiurpių įvykių kaltininkų jau seniai pasiekė liaudies teisingumo ranka. Nešvengė teisingo atpildo ir likusieji penki, kurių teismo procesas vyko rugsėjo 25-28 dienomis Kupiškyje. Bylą nagrinėjo Lietuvos TSR Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų teisminės kolegijos išvažiuojamoji sesija. Keturias dienas pilnutėlė vietos kultūros namų salė klausėsi kraupaus nusikaltėlių ir liudytojų pasakojimo apie pasibaisėtinas piktadarybes. Apie tai teismo procese papasakojo liudytojos O. Sapornienė, J. Mackelienė, B. Lukšienė, kurių vyrus sušaudė buržuaziniai nacionalistai, L. Bernotavičiūtė, kurios tėvas ir du broliai žuvo nuo budelių rankos. Tai priminė liudytojai V. Murnikovas, P. Petrulis, P. Stankevičius, L. Barzdenys, patys patyrę visą siaubą Kupiškio daboklėje. O štai liudytojas A. Babachinas, tik per stebuklą likęs gyvas, papasakojo, kaip su grupe tarybinių žmonių, atvestų iš Rokiškio, žydų kapinėse buvo pastatytas prie duobės. Po šaudymo baudėjai, pribaigę sužeistas savo aukas, paliko jį net nepaliestą, manydami, kad jis jau nebegyvas. Kai baudėjai pasitraukė, karo belaisvių padedamas pabėgo iš žudynių vietos, perėjo frontą. Vėliau su ginklu rankose jis kovojo prieš fašistinius okupantus.

Šiandien paskelbtas teismo nuosprendis. Teisiamieji Kazys Šniukas, Aleksas Malinauskas ir Danielius Kriūka nuteisti aukščiausia bausme—sušaudyti, konfiskuojant visą turtą. Teisiamieji Jonas Karalius ir Stasys Grigas nuteisti po penkiolika metų laisvės atėmimo, atliekant bausmę griežto režimo pataisos darbų kolonijoje ir konfiskuojant turtą.

Nuosprendis galutinis ir neskundžiamas.

Teismas priėmė atskirą nutartį dėl žudynių Kupiškyje organizatoriaus, buvusio Kupiškio komendanto Vernerio Liovės, dabar gyvenančio Vokietijos Federatyvinėje Respublikoje. Visa medžiaga apie jo nusikalstamą veiklą bus perduota VFR valdžios organams V. Liovės baudžiamajam persekiojimui.

APIE ĮŽYMIĄJĄ TEATRINIO MENO DARBUOTOJĄ

Sulaukus 76 metų amžiaus Kaune mirė Olga Dubeneckienė - Kalpokienė.

Apie tai rašo Teatro ir muzikos muziejaus direktorė Gražina Aleksienė.

Gimusi 1891 metais Peterburge, velionė ten baigė Meno akademiją ir baleto studiją, o vėliau pantomimos meno studiją V. Mejerholdo teatre.

1919 metais ji atvyko į Lietuvą ir įsijungė į lietuvių teatro kūrimo darbą. 1920 metais drauge su A. Galauniene jau surengė Kaune pirmąjį dainos ir baleto vakarą. Dar po dvejų metų įsteigė lietuvių baleto studiją ir jai vadovavo penkerius metus. Dirbdama baletmeistere Kauno Valstybės teatre, ji pastatė baletus operoms "Demonas", "Faustas", "Traviata", "Eugenijus Oneginas", "Karmen".

Didžiuliai O. Dubeneckienės-Kalpokienės nuopelnai ir lietuvių teatrinės dekoracijos menui. Gerai suvokdama baleto specifiką, ji sukūrė gyvybe dvelkiančius, šokio ritvybb dvelkiančius, šokio ritmą perteikiančius kostiumų eskizus N. Rimskio-Korsakovo "Šecherezadai", B. Asafjevo "Bachčisarajaus fontanui", Č. Puni baletui "Arkliukas kupriukas" ir kt.

1940 m. dailininkė kūrė dekoracijų ir kostiumų eskizus baletui "Čičinskas", kuris buvo numatomas parodyti pirmosios lietuvių literatūros ir meno dekados metu.

Dailininkė daugelį kartų dalyvavo įvairiose parodose.

Velionės talentas, jos trisdešimties metų darbas scenai paliko savo pėdsaką lietuviškojo teatro istorijoje.

NUBAUDĖ "CATHOLIC WORKER" REDAKTORIŲ

Katalikų laikraštis "Catholic Worker" praneša, kad Minneapolyje federalinis teismas nubaudė dviejų metų kalėjimu vieną to laikraščio redaktorių. O nubaudė jį už tai, kad jis pacifistas, kad jis atsisakė stoti į armiją ir vykti į Vietnamą.

Nubaustas Robert Gillian, baigęs St. Mary's kolegijoje teologijos kursą.

Nubaustasis per teismą atsisakė advokato paslaugų ir pareiškė:

"Valstybė nori mano kūno karo vedimui. Aš šiandien esu teisiamas todėl, kad aš atsisakiau jį (savo kūną) atiduoti karui. Aš atsisakiau kooperuoti su draftavimo taryba, nes draftavimas yra karo įstaiga".

SVEIKA, PROTINGA MINTIS

Rugsėjo 15 d. "Vienybėje" tilpo F. Šulaičio iš Chicagos korespondencija apie Amerikos lietuvių krepšininkų sugrįžimą iš Tarybų Lietuvos. Krepšininkų susitikimui buvus suruošta vakarienė, kurioje buvę pasakyta eilė kalbų. Tarp kitų, kalbėjęs ir vyriausias išvykos ruošėjas Rimas Dirvonis. Jis papasakojęs apie "sportinę išvykos pusę". Šulaitis sako:

Jis pabrėžė, jog buvo galima kiek geriau pasirodyti, jeigu visokie "veiksniai" nebūtų į Lietuvą vykstančiųjų sportininkų šmeižę, jiems nebūtų grasinę ar atkalbinėję nevykti. Nežiūrint viso to—išvyka vistiek gerai pavyko, nors turėta sunkumų čia ir Lietuvoje, kur kvietėjai taip pat turėjo susidurti su kliūtimis.

Šulaitis rašo:

Kalbėtojai pareiškė mintį, jog panašių išvykų ateityje žada būti daugiau, nors šiuo metu nieko konkretaus nėra žinoma. Lietuvoje beviešint užmegzti kontaktai, kurie, darant tolimesnes išvykas ateityje palengvės. Visų kalbėtojų nuotaika dėl išvykos buvo gera, net per daug gera.

Salės kampe buvo stalas, ant kurio buvo išstatyta rašiusi apie šią išvyką Lietuvos spauda. Parsivežtos dovanos: knygos, gintaro dirbiniai, meno kūriniai. Šios "lauktuvės" buvo geras išvykos pasisekimo įrodymas.

Vadinasi, sueiga krepšininkų priėmimui gerai pavyko. Labai sveika ir protinga mintis vieno krepšininko, kuris, pasak Šulaičio, pasakė, "kad nežiūrint kuri pusė laimėjo, rungtynes laimėjo Lietuva!"

Gal kitą kartą Amerikos lietuviai krepšininkai rungtynes laimės, ir tada bus galima sakyti, kad iš tikrųjų jas "laimėjo Lietuva," nes tokios rungtynės yra puikiausia reklama Lietuvai ir lietuvių tautai.

St. John's universitete išstatomas parodai (iki spalio 14 d.) Leonardo da Vinčio sukurtas lėktuvo modelis ir kiti mechanizmai.

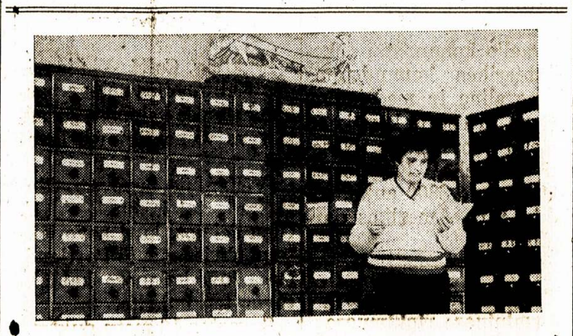

Daug nuveikė Lietuvos TSR Mokslų akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros instituto mokslininkai, rinkdami lietuvių tautosaką. Instituto archyvuose sukaupta apie 740 tūkstančių įvairių rūšių ir žanrų mūsų tautosakos užrašymų. Tokio pobūdžio archyvas yra vienas didžiausių Europoje.

Nuotraukoje: instituto jaunesnioji mokslinė bendradarbė E. Mažulienė tvarko lietuvių dainuojamosios tautosakos sisteminį katalogą.

M. Baranausko (ELTOS) nuotr.

'LAISVĖS' VAJUS

(Atkelta iš 1-mo psl.)

AUKŲ Į FONDĄ GAUTA SEKAMAI:

Kaip žinote, yra dalininkų nutarta, kad sukelti šiais metais biudžetą iš $10,000,—dar prieš vajų atsirado gerų laikraščio rėmėjų, suprantančių jų finansinę padėtį. Šią vasarą laikraščiui popierius pakilo net $3 ant tono, viskas brangsta, ypač reikmenys, reikalingi spaustuvėje. Tad, suprasdami mūsų stovį, sekanti gerieji prieteliai atsiliepė va kaip:

Ig. Klevinskas, Scranton, Pa., prisiuntė **$45.** Aukojo:

K. Genys	$29.00
Ig. Klevinskas	15.00
P. Indrulienė	1.00

-:- -:- -:-

O. Žilinskienė, Plymouth, Pa., prisiuntė **$23.** Aukojo: (aukotojai yra iš Wilkes-Barre ir apylinkės)

F. Mankauskas	$5.00
A. Globičius	3.00
E. Kasparienė	3.00
V. Kazlauskienė	2.00
O. Krutulienė	2.00
M. Balukonienė	2.00
M. Sinkevičienė	2.00
O. Žilinskienė	2.00

Po $1: S. Mikonis ir E. Čereškienė.

-:- -:- -:-

Walter Račkauskas, Haverhill, Mass., rašo: Nuo mūs keturių pasveikinimas su mažyte auka. Mes aplankėme savo gimtąjį kraštą, nuo rugpiūčio 4 iki rugp. 20, 1967 m. Po $2.50 aukojo: Walter Račkauskas, Mary Kazlauskienė, Antanina Šiupetrienė ir Jokubas Šiupetris. Viso **$10.**

-:- -:- -:-

M. Nikžentaitienė, Hartford, Conn. (korespondencija tilpo)	$1,500.00
Nuo grupės New Yorko lietuvių (per Ievą Mizarienę)	500.00
Anne Yakstis, Richmond Hill, N. Y.	100.00
Alex Kidula, Union City, Conn. (korespondencija tilpo)	90.00
Iš Binghamton, N. Y. (per O. Wellus), korespondencija tilpo	21.00
Nuo J. Poželos vakaro (per Ievą Mizarienę)	20.00
Pranas Yakštis, Ozone Park, N. Y.	15.00
Marytė Ginaitienė, San Francisco, Calif.	15.00
Julius ir Onutė Greblikai, St. Petersburg, Fla.	15.00
Izabelė Jakimavičienė, Shelter Island, N. Y.	10.00
V. Zmuidin, Brockton, Mass.	10.00
Brooklynietė	6.00
J. ir K. Vaičekauskai, Binghamton, N. Y.	6.00
Teofilė Zalanka, Frackville, Pa.	6.00
Vincas Guris, Borooklyn, N. Y.	5.00
A. ir D. Veličkai, Albertson, N. Y.	5.00
Mag. Jakštienė, Brooklyn, N. Y.	5.00
J. Kazlauskas, Ozone Park, N. Y.	5.00
B. Baleišis, Valley Stream, N. Y.	5.00
E. Siaurienė, Woodhaven, N. Y.	5.00
D. Bulauka, N. Andover, Mass.	5.00
Ch. Meškėnas, Brooklyn, N. Y.	4.00
B. Kirstukas, Chicago, Ill.	4.00
F. Spaičys, Montreal, Canada	2.00
Frank Petrila, Grand Rapids, Mich.	2.00

Po $1: A. Sakalauskas, Kailua, Hawaii; Mrs. O. Zeidat, Brooklyn, N. Y.; Mr. Girdžius; M. Kalušis, West Fitchburg, Mass.; B. Gutauskienė, Buzzards Bay, Mass.; W. Vindzulis, P. Sinkevičienė, Ch. Urban, Brockton, Mass.; Anna Norkienė, Detroit, Mich.; Juozas Kreipavičius, McAdoo, Pa.; Popierinis, Haverhill, Mass.; A. Borden, Kenosha, Wis.; J. Puodžiūnas, Chicago, Ill.; O. Jasulaitienė, Shelton, Conn.

Budžeto nustatyta suma yra $10,000. Dabar gauta $2,453.00. Dar reikia $7,547.00

Tai didelis ačiū viršminėtiems mūsų geriesiems prieteliams. Būtų labai gerai, kad atsirastų daugiau tokių gerų draugų, kaip mieloji draugė Nikžentaitienė, — kad pasirūpintų savo palikimu laikraščiui iš anksto. Draugė Nikžentaitienė kas metai gerokai padovanoja laikraščiui. Ačiū jai!

"Laisvės" Administracija

Pietų Vietnamo artistai lankosi Lietuvoje

Vilnius.—Atvykę į mūsų respubliką gastrolių Pietų Vietnamo Išsivadavimo armijos dainų ir šokių ansamblio artistai padėjo gėlių prie Komunistų partijos ir Tarybų valstybės įkūrėjo V. Lenino paminklo.

Iš Lenino aikštės svečiai nuvyko į Karių kapines Antakalnyje, kur pagerbė žuvusių už Vilniaus išvadavimą iš hitlerinių grobikų Tarybinės Armijos karių ir partizanų atminimą. Prie Šlovės obelisko ansambliečiai padėjo gėlių vainiką.

Paskui vietnamiečiai pradėjo pažintį su Lietuvos sostine. Svečiai apžiūrėjo naujuosius kvartalus Antakalnyje ir Žirmūnuose, architektūros paminklus senamiestyje.

Vietnamo artistai dalyvavo, atidarant Dailės muziejuje respublikinę dailės parodą, skirtą Didžiojo Spalio 50-osioms metinėms. Vakare Akademiniame operos ir baleto teatre jie žiūrėjo E. Balsio baletą "Eglė žalčių karalienė."

Akademiniame operos ir baleto teatre įvyko pirmasis vietnamiečių ansamblio koncertas.

Jungtinių Valstijų pažangiųjų lietuvių leidiniai ir Lietuva

A. KAZLAUSKAS

(Pabaiga)

Nebuvo įsileidžiami net tokie veikalai, kaip J. Kaškaičio išverstas M. Iljino darbas "Gamta ir žmonės" (leid. Nr. 36, 1936). Pažangus poetas S. Jasilionis nurodė, kad jam buvo grąžintas R. Mizaros romanas "Mortos Vilkienės divorsas," kiti prozos ir poezijos kūriniai. Buržuazinė cenzūra nesulaikydavo tik E. Sinklerio "Aliejaus," M. Pokrovskio "Rusijos istorijos" ir dar vieno kito leidinio. JAV pažangiųjų lietuvių leidiniai buvo apsaugoti nuo Lietuvos buržuazinės cenzūros, todėl valdantieji sluoksniai atkakliausiai kovojo prieš besiskverbiančias su jais pažangiąsias idėjas.

Nepaisant Lietuvos buržuazijos užmačių, pažangus Amerikos lietuvių žodis pralauždavo buržuazinės cenzūros statomas užtvaras.

Jau 1920 m. į LDKF suplaukė daugiau kaip 830 knygų. Tais metais per Škotiją gimtinė turėjo pasiekti 250 leidinių.

Didele reikšmę Amerikos pažangiųjų leidiniu platinimui Lietuvoje turėjo 1921 m. Kaune įsisteigusi knygų leidykla "Šviesa." Ji gaudavo iš JAV daugelį LLD veikalu, kuriuos paskleisdavo Lietuvoje. Dalis literatūros buvo siunčiama tiesiog įvairioms švietimo ir kultūros įstaigoms. Antai 1920 m. leidiniai buvo adresuoti Kauno "Mokslo" knygynui, Rokiškio gimnazijai ir kitoms istaigoms.

Tačiau legalūs literatūros gabenimo į Lietuvą keliai buvo derinami su slaptu knygų transportavimu. Tiesa, šie keliai neretai dėl areštų ar kitų kliūčių laikinai sutrikdavo, bet pažangiųjų knygų srautas nepaliovė plūdęs į Lietuvą.

Nemažą poveikį Lietuvos revoliucionierių idėjiniam brendimui turėjo K. Markso, F. Engelso ir V. Lenino veikalai, kurių žymi dalis 1918-1922 m. buvo išleista Amerikoje ir įaviriais keliais pasiekė Lietuvą. Pas suimamus darbininkus neretai buvo randama kaip tik ši literatūra. Lietuvą pasiekė visi trys V. Kapsuko veikalai. Jau 1920 m. Alytaus moksleiviai skaitė pirmąjį draugijos leidinį — G. R. Kirkpatriko antikarinį veikalą "Karė, ko dėlei?" nemažą poveikį jaunimui turėjo P. Vilūno knyga "Kunigo išpažintis." Lietuvos visuomenė žinojo daugeli L. Prūseikos, J. Kaškaičio, A. Bimbos, A. Petrikos ir kitų pažangiųjų autorių veikalų.

Reikšminga, kad dvidešimtuių metu pabaigoje JAV leidiniai pasiekdavo ir Vilniaus kraštą, kuris buvo atskirtas nuo pagrindinės Lietuvos dalies. Besimokantis Vilniaus jaunimas iš Amerikos atkeliavusią literatūrą skaitydavo Lietuvių mokslo draugijos skaityklo je ir kitose vietose.

Lietuvos inteligentai, rašytojai draugijos leidybine veikla daugiau ėmė domėtis trisdešimtaisiais metais, kai pasirodė originaliosios literatūros veikalai. R. Mizaros kūriniai, A. Petrikos studiia "Lietuvių tautinio atbudimo pionieriai" ir kitos knygos. Šie leidiniai susilaukė atgarsių kai kuriose laikraščiuose ir žurnaluose.

ALDLD dėka Lietuvos visuomenė pirmą kartą susipažino su pasaulinio garso rašytojų A. Barbiuso ir E. Sinklerio kūriniais. Draugijos veikalai plito ne tik mieste, bet ir kaime. Juos skaitė ir studijavo įvairių visuomenės sluoksnių atstovai: darbininkai, inteligentai, besimokantis jaunimas, kaimo gyventojai. ALDLD išleistos knygos paskatino ne vieną Lietuvos inteligentą, jauną darbininką pervertinti savo pažiūras, įsisavinti mokslinę pasaulėžiūrą. ALDLD knygos Lietuvoje darė dvejopa poveiki; tai buvo viena iš moralinės paramos Lietuvos darbo žmonėms formų ir, antra, iš jų buvo galima pasisemti rimtos informacijos.

ALDLD leidinių reikšmė gimtinei iš esmės pasikeitė po 1940 m. Jeigu anksčiau, buržuazinėje Lietuvoje, JAV pažangiųjų lietuvių leistas knygas skaitė daugiausia atskiri asmenys, tai Tarybų Lietuvoje su jais susipažįsta plačiosios skaitytojų masės.

Ilgametėje draugijos veikloje ryšiai su tėviške visuomet užėmė svarbią vietą. ALDLD buržuazijos valdymo metais savo tautiečiams suteikė svarbią moraline paramą. Prieš keliasdešimt metų užsimezgęs išeivijos ir jos gimtinės bendradarbiavimas tikrai realias, kuo plačiausias galimybes klestėjimui įgavo tik Tarybu valdžios metais. Patys JAV pažangieji lietuviai giliai jaučia nepaprasta bendravimo su savo tėviške reikšme: "lietuvybės išlaikymas (JAV—A. K.), —rašė "Vilnis," neįmanoma be kultūrinių ryšių su gimtuoju kraštu — Tarybine Lietuva."

ALDLD dideli dėmesį skyrė nacionalinės kultūros tradiciju, lietuvių kalbos išsaugojimui. Nesigilinant į nacionalinių ir bendraamerikinių interesų savitarpio įtaką, galima pažymėti, kad, rūpindamiesi nacionalinės kultūros išsaugojimu, draugijos nariai laikėsi savų socialinių pozicijų. Pažangiųjų lietuvių nacionalinių interesų supratimas buvo tolimas lietuvių buržuazijos siekimams izoliuoti tautiečius nuo bendraamerikinio gyvenimo. Gilią ir teisingą prasmę turi A. Bimbos pasisakymas šiuo klausimu: Jis rašė: "Mūsu draugijoj lietuvybė apsireiškia pačiose gražiausiose, skaisčiausiose ir švariausiose formose. Ji nėra šovinistinė lietuvybė. Ji visuomet palaiko tvirtus saitus su šios šalies darbo žmonių aukščiausiais troškimais ir prakilniausiomis aspiracijomis. Toji mūsų lietuvybė mums padeda tapti geresniais šalies piliečiais.

ALDLD nariai suprato, kad proletarinė sąmonė neatsiranda savaime, kad materialistinė pasaulėžiūra formuojasi aktyviai veikiant pažangioms idėjoms. Ju leidžiama grožinė ir mokslinė literatūra, visa praktinė veikla pasižymėjo aiškiu proletariniu kryptingumu.

EMIGRANTĖ MAMA

Jaunystė buvo giedra kaip birželis!
Tango gimnazijos salėj ir gegužinės!
Smėlėta gatvelė paskendus berželiuos!
Su broleliais mažesniais ant kiemo gūžynės!
Kiek krykštesio, meilės gijų!
Kiek svajų, ilgesingų, gajų!..

Kaip krikštolas buvo širdis vaiskutėlė,
Jos nedrumstė debesys kylą švininiai;
Karpas koplyčios poteriams kėlė
Ir liepė tarnauti dievui, tėvynei,—
Paprastutė buvo malda,
Tada melstis buvo mada...

O šiandien šalis jau kita,
Tavo dukrų kalba ir kita,
Ir tu seniai nejauna,
Ori emigrantė mama.

Svečiai visi angliškai šneka,
Keistus sąmojus šmaikščiai pasako;
Bet tu juk ne sena! Ne sena!
Tu — ne atsilikus mama!

Širdis šiandien tavo kita.
Tavo dukrų tėvynė kita;
Čia jų ateitis, jų svaja,
Čia ir tavo tėvynė nauja.

Tau tenka neatsilikti,
Kaimynėms lyg povėms įtikti,
Būti amerikiete dama,
O ne emigrante mama.

O tavo gimtinėj gatvelėj suaugo beržai,
Jie ošia didingai, tarsi ąžuolai;
Griuvėsių krūva išvalyta seniai,
Iškilo balti penkiaaukščiai namai,
Tėvukas dar kruta vikrus,
Augina žvalius anūkus.

Čia taip miela, kai baigiasi darbo diena,
Suaidi lietuviška sesių daina,—
Joje, rodos, skamba ryžtinga gaida:
Neliūdėti, nedūsant, neverkt niekada
Vakarykščių dukrų, sūnų,
Kuriems geriau toli nuo namų,
Tarp svetimų!

J. Subata

Šimtas metų nuo tos istorinės dienos

(Iš straipsnio "'Kapitalui' — šimtas metų")

Prisimenu tokį epizodą iš studijų metų. Kartą vienas Kauno universiteto profesorius, sužinojęs kad grupė studentų nagrinėja K. Markso "Kapitalą", pareiškė: "Kam jūs studijuojate šią knygą, juk tai nėra mokslinis veikalas? Užuot skaitę Markso "Kapitalą", geriau paskaitykite Zombarto knygą "Šiuolaikinis kapitalizmas". Zombarto knygą. — kaip ir daugelį kitų "rimtų" knygų, kurias savo metu buržuaziniai ideologai stengėsi prieš pastatyti K. Markso "Kapitalui", — jau seniai visi užmiršo, o K. Markso "Kapitalo" idėjos — štai jau šimtas metų nesulaikomai plinta pasaulyje.

K. Markso "Kapitalas" yra viena tų nedaugelio knygų žmonijos istorijoje, kuri turėjo milžinišką poveikį žmonijos istorijai.

Be K. Markso "Kapitalo" neįmanoma įsivaizduoti šiuolaikinio revoliucinio judimo bei jo pasiektų istorinių laimėjimų.

V. Leninas pavadino "Kapitalą" svarbiausiu ir pagrindiniu veikalu dėstančiu mokslinį socializmą. Šio veikalo tikslas, kaip pažymėjo pats K. Marksas — buvo atrasti ekonominį šiuolaikinės (t. y. kapitalistinės — V. N.) visuomenės judėjimo dėsnį. Atradęs šį dėsnį, K. Marksas galutinai sugriovė anais laikais viešpatavusią pažiūrą į kapitalizmą, kaip "į absoliutinę ir galutinę visuomeninės gamybos formą", moksliškai įrodė, kad kapitalizmas yra istoriškai laikina žmonijos išsivystymo pakopa kurią neišvengiamai turi pakeisti aukštesnioji visuomeninė santvarka — socializmas.

Didžioji Spalio socialistinė revoliucija, pasaulinės socializmo sistemos susidarymas praktiškai patvirtino, kad K. Markso teoriniai teiginiai yra teisingi.

"Kapitalas" atskleidžia mums ne tik kapitalistinio gamybos būdo paslaptis, jis padeda mums giliau suvokti materialistinę dialektiką, kuri, K. Markso žodžiais tariant, "niekam nenusilenkia ir pačia savo esme yra kritinė ir revoliucinė".

Lietuviškasis "Kapitalo" vertimas pasirodė tik 1957—1959 metais, tačiau Lietuvos revoliucionieriai, pažangūs inteligentai studijavo šį genialųjį kūrinį dar ieškodami atsakymo į opiausias to meto socialines problemas.

K. Markso "Kapitalas" yra pavyzdys kaip reika naudotis dialektinio materializmo metodu, tiriant socialinius reiškinius. Būdingas šio veikalo bruožas — griežtas mokslinis objektyvumas, kovingas partiškumas. K. Marksas tyrė kapitalistinį gamybos būdą ir kaip mokslininkas ir kaip kovotojas - revoliucionierius, kuriam rūpėjo, kad darbininkų klasė giliau suvoktų ekonominius visuomenės vystymosi dėsnius ir tuo būdu galėtų sėkmingiau spręsti uždavinius, kuriuos jai iškėlė istorija. "Kapitale" K. Marksas negailestingai pliekė buržuazinius ekonomistus, kurie gynė kapitalo interesus prisidengdami "mokslišku mo" skraistėmis. Jiems, —rašė K. Marksas,—"svarbu ne tai, teisinga ar neteisinga yra viena ar kita teorema, bet tai, ar ji kapitalui naudinga ar žalinga, paranki ar neparanki, suderinama su politiniais sumetimais ar ne. Nesavanaudiškas tyrinėjimas užleidžia vietą samdomųjų rašeivų kautynėms, bešališkus mokslinius tyrinėjimus pakeičia nešvarios sąžinės ir piktų ketinimų apologetika."

Kaip aktualiai skamba šie žodžiai šiandien, kai kapitalistiniame pasaulyje tūkstančiai samdomųjų rašeivų begėdiškiausiai šlovina kapitalizmą ir šmeižia socializmą!

K. Markso "Kapitalas" yra pvyzdys, kaip galima ir kaip reikia derinti partiškumą, klasinį požiūrį su griežtu objektyvumu, tiriant socialinius reikinius. "Kapitalas" visa savo esme, visa savo dvasia yra nukreiptas ir prieš subjektyvizmą: jis yra nukreiptas prieš bet kurias tendencijas kurti abstrakčias schemas, nesiskaitant su tikrovės faktais arba vienašališkai panaudojant faktus išankstiniams teiginiams "paremti." "Tyrinėjimas, — rašė K. Marksas, — turi detaliai įsisavinti medžiagą, išanalizuoti įvairias jos vystymosi formas, ištirti jų vidinį ryšį. Tiktai po to, kai šis darbas baigtas, gali būti kaip reikiant pavaizduotas tikrasis judėjimas." Šiuo principu griežtai vadovaujasi K. Marksas, tirdamas sudėtingiausius buržuazinius visuomenės reiškinius, — tai ir įgalino jį giliai atskleisti kapitalistinio gamybos būdo esmę, jo dėsningumus. Tuo pačiu keliu ėjo V. Leninas, toliau vystydamas marksistinę teoriją.

Vladas Niunka
LTSR Mokslų Akademijos narys-korespondentas

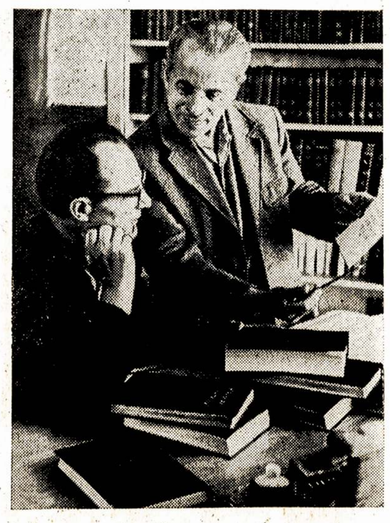

K. MARKSO "KAPITALAS" LIETUVIŲ KALBA

Rugsėjo mėnesį sukanka 100 metų, kai pirmą kartą pasirodė K. Markso pirmasis "Kapitalo" tomas.

1957-1959 metais buvo išleisti trys K. Markso "Kapitalo" tomai lietuvių kalba. Dabar partijos istorijos institutas prie Lietuvos KP CK ruošia "Kapitalo" IV-ąjį tomą. Jau atiduota spaudai pirmoji dalis. Lygiagrečiai redaguojamas antrosios dalies vertimas.

Nuotraukoje: partijos istorijos instituto prie Lietuvos KP CK marksizmo-leninizmo klasikų veikalų vertimų sektoriaus vedėjas J. Lebedys (kairėje) ir "Minties" leidyklos vyresnysis techninis redaktorius B. Gotleris ruošia spaudai K. Markso "Kapitalo" IV-ąjį tomą.

M. Baranausko (ELTOS) nuotr.

ROCHESTER, N. Y.

Greitai senstame

Mūsų senosios kartos lietuviai baigia pasenti. Tie, kurie dar šiek tiek kruta, atsisako nuo darbų. Nors nekurie, rodosi dar greiti, bet rankos šaltos, sprandai sustorėję ir sustingę. Nekurie iš mūsų narių jau turėjo pasikalbėjimus su **graboriumi.** Už tai nėra diskusijų, pokalbių, paskaitų. Daug narių gal norėtų, kad jiems kas nors laikraštį ar knygą perskaitytų.

Branginame jaunesnius

Laimė, kad atsilanko į mūsų klubą keletas jaunesnių, kurie padaro klubą linksmesniu, romantiškesniu. Buvo gandai, kad R. Pakalnis miręs. Klubietės labai apgailestavo jo netekimą. Bet už dienos jis iš "numirusiųjų" prisikėlė. Tai buvo džiaugsmo, kai jis "atgijo"! Mes labai norėtume ji prirašyti prie Gedimino Draugystės, mums visiems būtų geriau. Gaila, kad jis dar nepilietis. Jis pas mus dalyvauja su gražia žmona.

Draugijos narių skaičius sparčiai mažėja. Daugelis DP norėtų draugijai priklausyti, bet mes jų biskį bijom. Tūli jų mažai teturi tautiškumo, lietuviškumo. Jie galėtų sukelti tarpe mūsų triukšmą.

Turim gerą valdybą

Mūsų didelė laimė, kad turime labai gerą valdybą: Pirm. Petras Malinauskas, vise-pirm. William Cherney, protokolo rašt. Petras Yurkštas, finansų rašt. Anna Biganskas, kasos globėjas Daukas, iždininkas Sylvestras Biganskas.

Visi draugai jau dabar, iš anksto, prašo, kad visa valdyba pasiliktų dar 1968-iems metams. Visi labai geri darbininkai, dirba be jokių atlyginimų.

Klubiečių namą parduoda. Galima įsigyti namą su visais rakandais ir visu inventoriumi už labai nužemintą kainą.

Serga

Draugė Lucy Bekešienė rimtai serga. Rugsėjo 25 ją nuvežėm į Strong Memorial Hospital. Jau kelintą kartą ji ten važiuoja. Drg. Bekešienei sukako 81 m., bet ji nori gyventi ilgai. To linkime jai ir mes. Bekešienės gyvenimas buvo ir pasilieka dėl kitų žmonių — Ji visur buvo pirmutinė prie visų darbų. Neatsisakydavo nuo pareigų. Visados sugalvodavo ką nors dėl labo draugijai ir kitiems visuomeniniams reikalams. Turėdavo geras pasėkmes, publika gausiai atsilankydavo. Mes, pavieniai, ir Gedimino draugija, neužmirštinai esame jai dėkingi.

Ji visuomet suprato, kad marksizmas-leninizmas organizuotai jungia mokslinę teoriją su praktika—veikimu. Tuo supratimu vadovaudamosi ji visados turi didelį savimi pasitikėjimą darbuose. Ji niekad nenukrypo nuo pažangiosios pasaulėžiūros filosofijos.

Ji visad norėjo ir dabar nori daugiau skaityti, bet negali—serga, fiziniai silpna. Nori parašyti į "Laisvę", bet jėgų stoka. Ji sako: "parašysiu, kai sugysiu". Būdama lovoj ji kalba apie reikalą baigti Vietnamo karą, apie tos šalelės žmonių vargus. Ji labai daug darbavosi dėl laimėjimo karo prieš nacius.

Mes, draugei vėl būti drauge! lietuviai, linkime greit pasveikti ir mūsų tarpe. Labas, — greit grįžkite namo.

Bevardis

Plymouth, Pa.

LLD 97 kuopa ir LDS 60 kuopa turėjo susirinkimą pas M. Sinkevičienę, Wilkes-Barre, Pa. Mat mes visuomet susirinkimus laikome vieną syk pas vieną, kitą syk pas kitą.

Šiais metais kelios wilkesbarietės buvo nuvažiavusios į Lietuvą, tai norėjom išgirsti iš jų. kaip ioms patiko šiandieninis Lietuvos gyvenimas. Mūsų kuopos narė M. Balukonienė daug ką papasakojo, kad dabar viskas yra geriau, kaip buvo pirmiau. Sakė, kad susitiko su daugeliu giminių ir pažistamų. Jie sakė esą patenkinti šia tvarka. Nuo nieko negirdėjusi jokių nusiskundimų. Labai patenkinta, kad galėjo nuvažiuoti ir viską pamatyti.

Po visų kalbų ir kitų reikalų svarstymo pasikalbėjome "Laisvės" vajaus reikalu ir nusitarėme paaukoti, kiek kas išgalime. Mūs nariai visi pensininkai, tai daug negalime. Surinkome 23 dolerius.

Po susirinkimo Mariutė Sinkevičienė užkvietė visus ant pietų. Už tai jai širdingai ačiū.

Ona Žilinskienė

Suimtas žydų skerdikas

Belgradas. — Jugoslavijos policija sugavo besislapstantį žydų skerdiką Erich Rajakovičių, kuris antrojo pas. karo metu padėjo Adolfui Eichmanui olandijoje gaudyti žydus ir gazu marinti.

Dabar Olandijos valdžia prašo Jugoslavijos atiduoti E. Rajakovičių Olandijai, kur jis bus teisiamas kaip karo kriminalistas.

Užuojautos laiškai, telegramos

Lietuvos spauda apie Mizaros mirtį

Vilnius: Visi šios dienos Lietuvos dienraščiai spausdina pranešimą, kad Lietuvos Rašytojų Sąjunga ir Kultūrinių Ryšių su Užsienio Lietuviais komitetas giliai liūdi dėl Lietuvos TSR Liaudies Rašytojo, įžymaus pažangaus JAV Lietuvių judėjimo veikėjo, "Laisvės" redaktoriaus Rojaus Mizaros staigios mirties šių metų rugsėjo 23 dieną.

Šiandien pasirodę laikraščiai taip pat ryškioje savo puslapių vietoje išspausdino nekrologą apie Rojaus Mizaros mirtį. Nekrologe apžvelgiamas rašytojo gyvenimas, kūryba, visuomeninė veikla. Pabaigoje sakoma: Rojus Mizara savo talentinga plunksna populiarino socialistinės santvarkos laimėjimus Lietuvoje, kovojo su mūsų šalies priešais.

Velionis visą savo sąmoningą gyvenimą paskyrė kovai už žmonijos pažangą, už socializmą, už taiką pasaulyje.

Lietuvos darbo žmonės giliai liūdi dėl Rojaus Mizaros staigios mirties.

1967-IX-26 **A. Vaivutskas**

— — — — —

Rodos, tik vakar—

Antradienį, rugsėjo 27, gaunu "Laisvės" numerį 73-čią. Atskleidžiu pirmutinį puslapį, tuoj akyse pasirodo Rojaus Mizaros paveikslas. Pirm negu pradėjau skaityti, šaltis nukrėtė per visą kūną, lyg nujaučiau, kad kas netikėto su Rojum atsitiko, nes jo paveikslai "Laisvėje" labai retai tilpdavo, o ypatingai pirmutiniame puslapyje.

Apgailestauju netekęs vieno iš progresyvių draugų, su kuriuo prieš daugelį metų gyvenome Bostono apylinkėje, turėjau progą su juo draugauti, veikti progresyviame judėjime, chore ir vaidyboje. Šiandien tas viskas užgeso. Bet jo nuveikti darbai liks įamžinti darbo žmonių klasėje.

Rodos, tik vakar su juo kalbėjau. Neturiu žodžių savo jausmams išreikšti,—ne tik savo, bet ir kitų jo draugų bei bičiulių, su kuriais per daugelį metų jis draugavo. Štai, netikėtai, ir vėl vienas "Baltų alyvų žiedas" apleido mus. Netekome Rojaus, bet jo darbai, žodžiai ir raštai liks ant visados.

O Tau, Ievute, ištvermės, mūsų širdinga užuojauta liūdesio valandoje, netekus savo mylimojo.

B. ir K. Simonavičiai

Providence, R. I.

— — — — —

Giliai liūdime dėl Lietuvos TSR Liaudies Rašytojo, "Laisvės" redaktoriaus, Amerikos lietuvių pažangaus veikėjo, ilgamečio mūsų leidyklos bendradarbio Rojaus Mizaros mirties.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną Ievą Mizarienę, gimines, artimuosius, "Laisvės" kolektyvą.

Leidyklos Darbuotojų vardu:

Vilnius **Čekys—Maldonis**

— — — — —

Kartu su jumis liūdime dėl mūsų visų mylimo Rojaus mirties. Jo gyvenimas ir kova už pažangos idealus tebūnie pavyzdys jauniesiems.

"Švyturio" žurnalo darbuotojų pavestas

Vilnius **..Alfonsas Bieliauskas**

— — — — —

Sukrėsti skaudžios žinios reiškiame giliausią užuojautą velionio žmonai Ievai Mizarienei, visiems "Laisvės" darbuotojams, draugams.

M. Mironaitė
J. Baltušis

Vilnius

— — — — —

Šioje skaudžioje valandoje, netekus mūsų brangaus bičiulio ir draugo, nenuilstamo kovotojo plunksna ir žodžiu už šviesią žmonijos ateitį, rašytojo ir publicisto Rojaus Mizaros, siunčiu savo nuoširdžiausią užuojautą jo žmonai Ievai, artimiesiems laikraščio "Laisvės" kolektyvui, visiems šiaurės Amerikos pažangiems lietuviams.

Vilnius **Antanas Vaivutskas**

— — — — —

Netekus brangaus bendradarbio ir bičiulio, viso pasaulio pažangiųjų lietuvių mylimo rašytojo Rojaus Mizaros, reiškiame gilią užuojautą.

Kauniečiai, gyvenę Argentinoje.

Kaunas

— — — — —

Mirus mūsų draugui Rojui Mizarai, mes liūdime. Toliau, jis buvo amžinas kovotojas už laisvę visiems pavergtiems žmonėms, kovotojas už taiką ir už pirmynžangą.

Širdingiausia užuojauta žmonai Ievai, visiems giminėms ir draugams.

Juozas ir Ksavera Karosai

San Leandro, Calif.

— — — — —

Kablegramos prisiųstos Mizarienei į namus:

Skaudi nelaimė ištiko Jus, drauge Jeva, ir visus pažangiuosius JAV lietuvius. Negailestinga mirtis išplėšė iš mūsų tarpo aktyvų visuomenininką, rašytoją, kovotoją už darbo žmonių reikalus, puikų draugą.

Sunkia Jums valanda priimkite, drauge Ieva, gilią mano ir visos šeimos užuojautą.

Jūsų **Antanas (Sniečkus)**

Vilnius

— — — — —

"Laisvės" Redakcijos Kolektyvui

Staigi ir netikėta mirtis išplėšė iš gyvųjų tarpo jautrios sielos su nenuilstama energija kovojusio už Taiką ir Tiesą žmogų — Rojų MIZARĄ. Ši žinia giliai sukrėtė mus. Mes asmeniškai netekome gero draugo, mylimo rašytojo ir nuostabaus žmogaus, o Jūsų nuostoliai neapskaičiuojami ir sielvartas neišmatuojamas. Tad leiskite šią liūdesio valandą pareikšti gilią ir nuoširdžią užuojautą "Laisvės" Kolektyvui.

Justas ir Regina Rugieniai

Vilnius, 1967 IX 27 d.

MIRUS ROJUI MIZARAI

Kilni, karšta širdis nustojo plakus,
Užgeso vulkanu liepsnojus;
Veržli, tvirta, dar neišsekus,
Pavojuos
Atkakliai kovojus.
Nuliūdę slenka artimieji,
Gėla krūtinę peiliais varsto,
Procesiją toks sielvartas užlieja,
Šį kartą
Žengiant paskui karstą!..
Ir priesaikos skausmingi, rūstūs žodžiai
Iš lūpų veržiasi nebyliai,
Be garso gedulingą erdvę skrodžia,
Pakilę
Aidi mylių myliom.
Kiekvienas savyje tvirtai prisiekia,
Slapčia kartoja šventą mintį:
Toliau lyg estafetę nešt jo siekį,
Jo skintą
Taką plėsti, ginti.

— — — — —

Šią priesaiką visi tarytum šaukia,
Skardena tolumai padangių,—
Ji, tapus pergalinga, griaudžia, plaukia,—
Įstengia
Perskrost erdvę vangią.

J. Subatavičius

1967 IX 25

— — — — —

Gerb. Drg. I. Mizarienė,

Šią gilaus liūdesio valandą, netekus brangaus ir mylimo žmogaus—Rojaus Mizaros, priimkite mūsų nuoširdžią užuojautą. Visa mūsų šeima drauge su Jumis liūdi.

Rugienių šeima

Vilnius, 1967 rugsėjo 27 d.

— — — — —

Išgirdome liūdną žinią, kad mus apleido Rojus Mizara. Tai tikrai didelis žmogus iš didžiosios raidės ir jo asmenyje labai daug prarado visas pažangusis judėjimas. Tad leiskite liūdesio valandą pareikšti jums ir visam "Laisvės" Kolektyvui nuoširdžiausią užuojautą.

Leokadija Petkevičienė

Vilnius, 1967 m. rugsėjo 26 d.

— — — — —

"Laisvės" Redakcijai

Mirus didžiadvasei asmenybei, Rojui Mizarai, ant kurio galingų pečių didžia dalimi laikėsi veik visas pažangusis JAV lietuvių gyvenimas, iš visos širdies užjaučiu tauriąją jo gyvenimą palydovę, Ievą Mizarienę, ir visą LAISVĖS kolektyvą.

J. Subatavičius

Vilnius, 1967 IX 25

— — — — —

Vilnius, 1967 m. rugsėjo 26 d.

Mano gerajam draugui Rojui Mizarai mirus, velionio žmonai Ievai Mizarienei ir artimiesiems didžio liūdesio dienose reiškiame gilią ir nuoširdžią užuojautą.

Juozas Kaikaris su šeima

— — — — —

Tik šiandien mūsų spauda pranešė nelauktą skaudžią žinią — staiga mirė R. Mizara. Leiskite šią liūdesio valandą išreikšti pačią giliausią užuojautą visiems laisviečiams, jo bendražygiams ir artimiesiems. Perduokite užuojautos žodį ir jo gyvenimo bei nenuilstamos veiklos draugei Ievai Mizarienei.

Negailestinga mirtis išplėšė iš gyvenimo sūkurio brangų visam JAV pažangiųjų lietuvių judėjimui veikėją, kuris buvo plačiai žinomas ir Lietuvoje. Prisiminus jo energiją ir veiklumą, gyvenimišką optimizmą, niekaip negalima patikėti, kad jau daugiau nebeteks skaityti jo įdomiai parašytų straipsnių, nebeteks sulaukti laiškų.

Slegianti žinia kol kas neleidžia reikiamai suvokti R. Mizaros netekimo reikšmės. Bet aš neabejoju, kad istorija tinkamai pagerbs jo šviesų atminimą. Leiskite dar kartą iš visos širdies giliai užjausti jus visus šią didžią širdgėlos valandą.

Alfredas Kazlauskas

Vilnius, 1967 m. rugsėjo mėn. 26 d.

— — — — —

Siunčiame giliausią užuojautą netekus mylimo vyro, o mūsų brangiausio draugo. Liūdime sykiu su Jumis, Ieva.

J. Vilkelis ir žmona

Montreal, Kanada

— — — — —

Mieloji Ieva:

Reiškiame jums giliausią simpatiją Rojaus mirties momentu. Tai nuostolis visam pažangiam judėjimui. Mes netekome įžymiausio rašytojo, švietėjo ir redaktoriaus.

Coral Gables, Florida **V.** ir **M. Bovinai**

— — — — —

Žinia Jūsų vyro mirties pribloškė mus. Jūsų liūdesio valandoje siunčiame mūsų užuojautą-simpatiją.

Chicago, Ill. **B. F.** ir **Ona Kubiliai**

— — — — —

"Laisvės" darbuotojams ir skaitytojams

Liūdime ir užjaučiame jus brangiam Rojui mirus.

Vilnius **"Literatūra ir menas" darbuotojai**

— — — — —

Montrealis
Expo 67 — 1967-IX-26

"Laisvės" redakcijai, Ievai Mizarienei,

Gilausiai liūdime dėl įžymaus visuomenės veikėjo, rašytojo ir žurnalisto, plataus akiračio ir didelės širdies žmogaus Rojaus Mizaros mirties.

"Laisvės" redakcijos kolektyvui ir Ievai reiškiame nuoširdžiausią užuojautą.

Genrikas Zimanas
Albertas Laurinčiukas

(Bus daugiau)

Chicago, Ill.

Mirė Justinas Misevičius

Spalio 3d.. ryte Evangelical ligoninėje nuo plaučių uždegimo ligos mirė Justas Misevičius. Velionis per daugelį metų dirbo Mildoje ir ten buvo apsigyvenęs. Pastaruoju metu sirguliavo, bet gyvenimo stygą nutraukė plaučių uždegimo liga, o ne ankstyvesnė liga.

Justas buvo gabus menininkas ir daug dirbo meno srityje. Be to, jis daug darbo, santaupų ir energijos įdėjo į kino filmų gaminimą. Visas jo gyvenimas šioje šalyje buvo surištas su organizaciniu darbu. Jis labai daug dirbo pirmiau Roselande. Nors ir gyveno Mildoje, bet pasiliko visų pažangių organizacijų nariu Roselande. Taipgi buvo Dailės ir Dramos klubo pirmininku ir Ex-mainierių klubo pirmininku. Daug yra dirbęs "Vilnies" bendrovės direktorių taryboje. Vargiai surastume organizaciją, kuriai velionis nebūtų prisidėjęs vienokiu ar kitokiu būdu su darbu. Jis daug rašė ir į spaudą.

Trumpai pasakius, Justas Misevičius visą savo brandų gyvenimą iki mirties atidavė darbo žmonių reikalus ginančioms organizacijoms. Jo mirtis yra didelis nuostolis visam pažangiam mūsų judėjimui.

Jo liūdi duktė Connie Johnson ir jos šeima, sūnus Richard, martі Jean ir jų sūnus ir kiti giminės. Taipgi liūdi jo idėjos draugai ir draugės, kurių jis turėjo gana daug.

Velionis Justas net porą kartų buvo nuvykęs į Tarybų Lietuvą ir ten jis nufilmavo daug įdomių vietų, ir daugelis iš mūsų jomis grožėjomės. kuomet jis rodė tuos filmus.

Aprašyti jo atliktus darbus daug vietos užimtų. Esu tikra, kad laikui bėgant tai bus padaryta.

Idėjos Draugė

Stoughton, Mass.

Lietuvių Moterų Klubas surengė draugei Petrukaitienei išleistuvių vakarą.

Draugė Petrukaitienė Stoughtone išgyveno 57 metus. Neseniai jos vyras mirė, tad draugė išvažiavo gyventi pas dukterį į Virginiją.

Draugė priklauso prie Lietuvių Moterų Klubo nuo pat jo susiorganizavimo ir daug darbavosi jo parengimuose. Dažnai iškepdavo pyragų, atnešdavo į susirinkimus ir pavaišindavo visas drauges. Tad Klubo narės norėjo jai kaip nors atsilyginti, įteikdamos jai dovanėlę ir suruošdamos vakarą rugsėjo 23 dieną Lietuvių svetainėje.

Surengimu pasirūpino Anna Ghencus ir G. Wallent. Jos pagamino skanių užkandžių ir arbatėlės. Kitos, irgi gražiai prisidėjo. Visi svečiai buvo gerai pavaišinti, o jie draugei Petrukaitienei palinkėjo geriausios sveikatos ir laimingo gyvenimo pas dukrelę Mrs. John Jordan.

Vardu LMK tariu ačiū visiems ir visoms.

M S.

IN MEMORIAM

Roy Mizara

To Eva—

A Message of Comfort

Memories can bring comfort
When those we love have gone
For in our thoughts
And in our hearts
They always linger on.
May your memories of
Your loved one
Bring comfort and solace
To your heart.

Mrs. Anna Malin and
son **William Malin**
Brooklyn, N. Y.

MIRUS GERAM DRAUGUI

Liaudies Rašytojui—"Laisvės" redaktoriui

ROJUI MIZARAI

Reiškiame gilią užuojautą Ievai, giminėms bei draugams ir kartu liūdime jo netekę.

Helena ir **Robertas Feiferiai**
Woodhaven, N. Y.

ROJUS MIZARA

Mirė rugsėjo 23, 1967 m.

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Ievai ir giminėms. Lai būna lengva jų liudesio valanda.

Charles Rakowsky ir
duktė **Helen Rakowsky.**
Miami Shores, Fla.

Mirus

ROJUI MIZARAI

Sutrenkė mus visus staigi žinia apie redaktoriaus Rojaus mirtį! Reiškiame giliausią užuojautą jo žmonai Ievai, giminėms, broliams Lietuvoje ir visai pažangiąjai visuomenei.

Juozas ir **Anna Babarskai**
ir duktė **Irene Babarskaitė**
Richmond Hill, N. Y.

ROJUS MIZARA

Mirus mūsų brangiam draugui-rašytojui, redaktoriui, Rojui Mizarai, reiškiame užuojautą jo žmonai Ievai, giminėms, draugams, artimiesiems ir broliams Lietuvoje. Lai ištvermingai pergyvena šią liūdesio valandą.

ALDLD 185 kuopa,
Ozone Park, N. Y.

PHILADELPHIA, PA.

Mirus

Louis Tureikiui

Reiškiame giliausią užuojautą jo mylimai žmonai Elenai, sūnui Alex, marčiai ir anūkams, dukteriai Konstancijai, jos vyrui ir anūkėms, visiems artimiesiems. Ilsėkis ramiai Fernwood kapinėse.

E. Mulokaitė
S. Vaišvilienė
A. Žalneraitienė
A. Bendradarbis
F. ir P. Walantai
A. J. Pranaitis
J. Stasiukaitis
A. ir B. Ramanauskai
(Sellersville, Pa.)

ST. PETERSBURG, FLA.

Trumpai apie viską

Spalio mėnesio pradžioje įvyko LLD 45 kuopos skaitlingas susirinkimas. Pirmininkas, atidarydamas susirinkimą, keliais žodžiais perbėgo, kaip pastaraisiais laikais senosios kartos lietuvius mirtis skina vieną po kitam. Eilinių narių gretas nemenkai mirtis praretino ir vis dažniau retina. Dabar juo skaudžiau, kai mūsų rašėjai skiriasi iš gyvųjų tarpo. Kaip čia rodos neseniai mirė "Vilnies" redakcijos narys Leonas Pruseika, štai šiomis dienomis ir "Laisvės" atsakomingasis redaktorius Rojus Mizara užmigo amžinai.

Atsistojimu tyloje pagerbtas Rojus Mizara vienai minutei.

Vėliau po susirinkimo ir suvalgius pietus, kai jau susirinko visi Dainos mylėtojų grupės nariai, vadovybėje Adelės Pakalniškienės sudainavo šiam momentui pritaikytas liūdesio dainas ir keletą liaudies dainelių, kurias jausta, kaip mėgdavo Rojus klausytis jų, kai chorai dainuodavo.

Kalbant apie Dainos mylėtojus verta pasigirti, kad padaugėjo su gerais balsais dainininkų grupė. Mokytoja irgi džiugauja. Keletas iš šiaurinių vietovių atsikėlę čionai apsigyveno, kiti, kiek toliau nuo šio miesto, tai A. Račkauskas ir S. Vinikaitienė, bet jie neatboja nieko, kad reik toliau pavažiuot į pamokas ir pramogas. Vietinė įstojo K. Kelley ir po sunkios ligos grįžo V. Pocienė.

"Vilnies" vajininkas Jonas Rubas su šypsą veide pranešė, kad jau gavo tris nuajus skaitytojus ir manąs gauti daugiau. O susirinkimas nutarė užsakyti "Laisvę" ir "Vilnį" į Lietuvą nužiūrėtoms įstaigoms. "Laisvės" vajininku gausiais aplodismentais išrinktas Wm. Vilkauskas. Jis pereitą metą gražiai darbavosi, šiemet turi daugiau patyrimo, jam seksis dar geriau. Tačiau vajininkai atsikreipė į narius paramos.

Susirinkimas vienbalsiai pravedė tarimą per spaudą išreikšti širdingiausią užuojautą Ievai Mizarienei, netekusiai gyvenimo draugo, ir "Laisvės" kolektyvui, netekusiems vyriausiojo redaktoriaus.

Kuopos narė A. Palionienė, suimta gailesčio, pranešė, kad šiomis dienomis Grand Rapids mieste mirė jos brolis Juozas Metelionis.

Dalyvavo iš toliau svečių, iš Kalifornijos Alekas Lipinskas ir M. Judžentienės sūnus Juozas Agurkis, žmona Frances ir trys jaunamečiai iš Yorkstown, N. Y. Pirmasis atvyko pasidairinėti, mano apsigyventi, pastarieji atvyko savo sergančios motinos aplankyti. Malonu girdėt, kad M. Judžentienės sveikata krypsta geron pusėn.

Olga Kairienė sirgo labai sunkiai. Šiomis dienomis gauta žinia, kad ji jau pradeda ligą nugalėti. Nesijaučia gerai ir Jonas Šermukšnis. Yra ir daugiau sunegalavusių, bet visiškai nepasiduoda ligai.

Senyvas Bernelis

Sellersville, Pa.

Nusiskundus "Liaudies Balso" administracijai, kad jiem yra sunku verstis su finansais, artinantis žiemos sezonui mes sumanėme surengti dar vieną draugišką sueigą spalio 1 d. Nors buvo mažai garsinta, nes "Laisvėje" tilpo tiktai vieną kartą, bet draugų bei draugių atsilankė daugiau, negu buvo tikėtasi. Tai mūsų geriausi draugai ir geriausi darbininkų spaudos rėmėjai.

Šitas parengimas buvo vienas iš žymiausių mūsų ūkyje. Pietus valgant draugė Alice Gegžniūtė sako: aš galiu prodyti jums paveikslus, kuriuos šiais metais keliaudama po Lietuvą nufilmavau. Matyt, Alice turėjo daug dirbti, kad per tokį trumpą lankymosi laiką tiek daug jų nufilmavo ir buvo įspūdingų vietų, kurių dar pirmiau neesame matę.

Alice Gegžniūtė Skoch ir B. Beržis nepraleidžia nei vieno mūsų parengimo. Šie jaunuoliai nesišalina nuo mūsų seno amžiaus žmonių. Jie atsilanko ir palinksmina savo muzika, dainomis, kartu atsiveža savo tėvelius ir praleidžia laiką su savo tėvelių draugais.

Nuo savęs ir nuo kitų draugų, kurie lankosi mūsų parengimuose, tariu jums didelį lietuvišką ačiū.

Kad atžymėti šį parengimą ir kartu išreikšti liūdesį ir užuojautą draugei Ievutei Mizarienei ir visiems jo giminėms ir draugams, mes liūdime visi. Mes netekome vieno iš geriausių veikėjų, kuris pašventė savo visą gyvenimą darbininkų labui. Nors mirtis išplėšė jį iš mūsų tarpo, bet jis bus nepamirštas amžinai. Susirinkusių paprašiau Kanados "Liaudies Balso" ir R. Mizaros vardu, kad susirinkusieji paaukotų "L. Balsui" ir "Laisvei". Suaukojo $120.00. Pasiuntėm "Liaudies Balsui" $70.00 ir "Laisvei" $50.00. Visiems atsilankiusiems ir aukojusiems širdingai ačiū.

Reikia paminėti vieno aukotojo vardą, easton iečio draugo Tilviko. Nors parengime nedalyvavo, bet per draugus Katinius atsiuntė duonutės ir specialiai gražų ir brangų pyragą. Jam esame dideliai dėkingi už tai.

B. Ramanauskienė

Frackville, Pa.

Jau pora savaičių kaip draugė Marijona Miliunienė pasidavė akių operacijai Valley Forge General army hospital, Valley Forge, Pa.

Marijona yra pažangi moteris, priguli LLD 17 kuopai, Shenandoah; taipgi rėmėja darbininkų judėjimo. Skaito "Laisvę" ir "Vilnį".

Linkiu Marijonai greitai susveikti ir vėl kartu darbuotis, kaip ir pirmiau kartu su mumis.

K. M.

New Yorke areštavo 24 metų vyrą, įtartą užpuldinėjime moterų. Sakoma, kad jį atpažino 8 moterys.

Detroit, Mich.

LDS 21 kuopos mėnesinis susirinkimas įvyko pirmą dieną spalio. Narių atsilankė neperdaugiausia.

Kuopos pirm. G. Nausėda pranešė, kad mirė kuopos narys J. Urbonas. Visi nariai pagerbė mirusį atsistojimu.

Pirmininkas pareiškė, kad umai nuo širdies priepuolio mirė mūs LDS buvęs prezidentas per daug metų Rojus Mizara. Visi nariai atsistojimu pagerbė.

Taipgi pirmininkas pareiškė, kad kuopa su 5 doleriais prisidėjo prie LLD kuopos ir Moterų Progresyvių Klubo nupirkimui kvietkų bukieto mirusio pagerbimui.

Pirmininkas Jurgis Nausėda dar paprašė narių, kurie išgali pagerbti mirusį mūsų visų mylimą švietėją R. Mizarą, gali paaukoti kiek kas išgali. Jis pakvietė Pr. Jočionį, kad primtų nuo narių aukas. Pranui nariai nešė aukas.

Be abejonės, Pranas gavo ir daugiau aukų, kai įvyko Memorial Dinner prisiminimui Jono Brazausko, mirusio 1963 m. spalio 10 d. ir Bertos Brazauskienės, mirusios šių metų liepos 1 d. Surengė Detroito Lietuvių Moterų Progresyvis Klubas šių metų spalio 1 d.

Tie pietūs buvo visiems duoti veltui, nes velionės duktė, pagal motinos reikalavimą, buvo paskyrusi 3 šimtus dolerių tam tikslui. Tie pinigai buvo duoti Moterų Klubui.

Pietu laiku Adelė Wardo skaitė savo pagamintą rašinį apie abu Brazauskus. Paskui pakvietė Pr. Jočionį, kuris skaitė eiles, vienas paimtas iš Seno Vinco eilių, o kitas jis pats pridėjo.

Girdėjau, kad moterys irgi nutarė pagerbti velionį Mizarą su auka "Laisvei" Bravo, mielos draugės! už tai. Jūs daug darbuojates ir nenustokite dirbę!

Mačiau, Pranas darbavosi rinkdamas užuojautas tarpe susirinkusių pietauti.

Reikia labai pagerbti tuos ir tas šeimininkes, kurie ir kurios visuomet dirba prirengdamos mums pietus. Jums labai dėkui už darbą.

Buvęs ten.

Hartford, Conn.

Laisvės choras sunkiai dirba, kad gerai prisirengtų parengimams, kuriuose apsiėmęs patarnauti. Pirmiausia Bridgeporte spalio 22 d. Važiuos busu 1 val. ryto nuo 157 Hungerford St. Kviečiame visus, kas tik mėgsta pasivažinėti ir gražiai laiką praleisti su Bridgeporto žmonėmis. Jie visada mus gerai priima. Kelionės kaina labai prieinama. Yisi pasinaudokime proga pirm sunkios žiemos.

Mr. ir Mrs. Černauskai apdovanojo Laisvės chorą televizorium. (Senasis jau neveikė.) Labai ačiū jiems už tai.

Mrs. Lukštas turėjo pabūti kiek laiko ligoninėje, kad pataisytų sveikatą. Jau eina geryn. Linkiu gerai sutvirtėti, kad vėl galėtumėt gerai dainuoti.

Lietuvių Moterų Klubas rūpinasi spaudos parengimu lapkričio 19 d., kad turėtų gražią programą prie skanių pietų. Laisvės choras užkviestas atlikti gražių dainų programą. Jis tai ir padarys. Prašome visus iš arti ir toli planuoti atvykti pas mus, 157 Hungerford St., Hartforde.

V. K.

Bridgewater, Mass.

Spalio 4-os rytą staigiai mirė Stanley Kirslis, ilgametis "Laisvės" skaitytojas ir LDS 20 kp. finansų raštininkas. Pašarvotas buvo pas graborių W. C. Prophett. Palaidotas spalio 7 d. Pine Hill kapinėse West Bridgewater, Mass.

Liko liūdesyje jo žmona Anna, duktė Mrs. Genevieve Keenan, sūnus dr. S. Stanley Kirslis.

Geo. Shimaitis

Chester, Pa.

Praėjusią vasarą daugelis amerikiečių atlankė Tarybų Lietuvą. Ir mano ten praleista 3 savaitės atostogų. Bet mūsų grupėje buvo šioje šalyje gimusi ir augusi lietuvaitė Alice Gegžnaitė iš Philadelphijos.

Alice atlankė tuos miestelius, kur jos tėvelis ir mamytė buvo augę, ir lankėsi daug kur kitur. Ji turėjo foto aparatą ir svarbesnes vietas fotografavo. Alice sakė, kad ji tuos paveikslus atsiveš parodyti mūsų bankete.

Banketas — šauni vakarienė — įvyks spalio 15 d., 4 val. po pietų, Klubo svetainėje, 339 E. 4th Street, Chesteryje. Pelnas skiriamas mūsų spaudai, kaip ir visada būna. Rengia ir kviečia visus Apskrities Komitetas.

A. Lipčius

Philadelphia, Pa.

Pažangieji veikia

Taip ir reikia mūsų judėjime, kad pažangiečiai neleidžia mūsų parengimų lankytojams snausti. Šio mėnesio 1 d. philadelphiečiai ir kiti šauniai pabaliavojo pas Ramanauskus Sellersvillėje. O 15 d. Chesterio lietuvių klube vėl ruošiamos šaunios vaišės pasibaigus LLD 6-os apskrities konferencijai. Kaip jau iš praeities žinoma, chesteriet is drg. A. Lipčius svetingas žmogus, jis moka visuomet sumaniai patenkinti atsilankiusius į jų suruoštus pobūvius.

O ką jau bekalbėti apie LLD 10-os kuopos veikėjų suruoštus pokylius, kurie savo prašmatnumu pralenkia net kitų savo bendrų parengimus. Šio mėnesio 29 d. Al. Merkio salėje, 6024 Wayne Ave., įvyks draugiška sueigėlė su menine programa ir užkandžiais. Prasidės 1 val.

Spalio (Oct.) 14 d., 2 val., įvyks svarbus susirinkimas LLD 10-os kuopos, toj pačioj vietoj. Visi nariai prašomi atvykti.

"L" Reporteris

Pranešimas

ST. PETERSBURG, FLA.

LLD 45 kuopos pietūs, šokiai su įvairiais pasilinksminimais įvyks spalio (October) 14 d. 12 valandą.

Kuopos pirm. **V. J. V.**

Help Wanted Male

KNITTERS or LEARNERS
Exp. on double knit.
Apply 8 AM to 8 PM.
S. & E. KNITTING COMPANY
4224 Penn Street
Philadelphia, Pa.
(76-79)

COOKS
Full time.
Apply in person
FRED'S DINER
1401 Ridge Pike, Conshohocken, Pa.
(77-78)

Auto.
GENERAL MECHANICS
COMPLETE BODY MEN
POLISHERS
APPRENTICES
Accelerated new car sales and shop expansion has created immediate openings for full or part time permanent jobs. If you have any mech. exp., and want top benefits including 5-day week, 50/50 flat rate, paid hospitalization, uniforms, pension plan & others, call our service manager. MARIO GASBARRA, TU 7-7900, WA 5-5067.
TEEFY
PONTIAC CO.
York & Wyncote Rds., Jenkintown.

Help Wanted Female

SALAD WOMAN.
For Main Line Hotel.
6:30 AM to 2:30 PM.
Good pay, good working conditions, and fringe benefits.
Call Mr. DOLACK.
MU 8-5800
(76-78)

PROCTER & GAMBLE. Opportunity for recent High School graduate with ability to work with figures. Some typing desired. We offer excellent working conditions, in a modern air-conditioned office. Many extra benefits including profit sharing. Telephone Mr. Hedden 883-2530 to Schedule interview.
An equal opportunity Employer
(76-78)

SEWING MACHINE OPERATORS. Fully expd. Pocket setters, all types men's jackets. $100.00 per week. 40 hrs. Apply at:
EMERALD & HAGERT STS.,
Marie Bailey. — NE 4-6781.
(77-81)

Male & Female

SPINNING, WINDING, TWISTING.
Experience or Learners.
Apply at office:
KRAEMER TEXTILES, INC.
240 S. Main St., Nazareth, Pa.
759-4030
(74-80)

HORN & HARDART
Has immediate full time openings.
No experience necessary.
Waitresses—Dishwashers
Griddlemen
Apply in person
HORN & HARDART
320 W. Lancaster Ave., Wayne, Pa.
Waitresses—Dishwashers
No exp. necessary.
Apply in person:
HORN & HARDART RESTAURANT
Rt. 202 & Schuylkill Expway
Valley Forge, Pa.
(76-78)

BUSINESS OPPORTUNITY

AUTOS. Showroom and Sales lot. 5,000 sq. ft. Mod. design bldg. 3 yrs. old. At present used for foreign car franchise All electrified 100 car lot. Offices, rest rooms, 4 bays. Over $40,000 improvements incl $25,000 parts inventory, tools, equip, signs, etc. Will consider responsible party. Price $25,000 firm. Rent $750 month firm. Net lease 5-10-20 yrs. No triflers. Mort Dreer, Rt. 309 & Dager Rd., Ambler, Pa. MI 3-1770. Owner retiring.
(76-78)

Pranešimas

ROCHESTER, N. Y.

Fish fry. Spalių (Oct. 13 d., 5 valandą vakare.

Rengia Gedemino draugija savoje svetainėje, 575 Joseph Avenue.

Kviečia visus dalyvauti.

Komisija

(76-77)

Help Wanted Male

MEN. Earn money and learn a trade at the same time. Roofing & sheet metal. Start at $2 an hour. Rapid advancement. Our mechanics make $4 to $5 per hour. Must have car. Ambler area. MI 6-2898
(76-81)

AUTO PAINTERS . METAL MAN. SANDERS & MASKERS.
Earl Scheib of Camden has immediate openings for exp. painters, metal men, sanders and maskers. Good starting salary and company benefits and steady year round work. 1789 Haddon Ave., Camden, N. J. 966-2627. Mr. Davis.
(76-77)

TELEPHONE WORK
At our office full or part time. Take order for items made by the Handicapped. Guaranteed salary and commission. Call 428-4936 for appointment.
(75-78)

MECHANIC. Do you like service station business? If you do and know how to use test eqmt, plus sell customer services, plus the other things nesessary in a station, then call Mr. Wiener, Sun. bet. 11 & 2 or wkdays CH 7-9848 or call in person at TEXACO STATION, 1555 Wadsworth St. Top salary and monthly bonus.
(76-79)

ASSEMBLERS. Trainees and Experienced. Positions in sheet metal Assemblers now available for long term employment. Pleasant working conditions. Attractive starting salary rates and excellent fringe benefits programs. Modern manufacturing plant. For personal interview apply at Employment office, bet. 9 AM—4 PM. VICTORY METAL MFG. CO., 200 W. Germantown Pike, Plymouth-Meeting, Pa.
(76-77)

FISH & MEAT MEN
Wanted
Full or part time
Apply:
2131 Ridge Ave.
(76-77)

MAINTENANCE MEN
No Experience necessary
Good salary.
Must be ambitious.
Contact JIM SCULLY, JR.
HA 4-9000
(76-77)

PRODUCTION WORKERS
Experience Not Necessary
Afternoon Shift
Good fringe benefits.
Apply in person
BUSINESS SUPPLIES CORP. OF AMERICA
Rt. 1, Monmouth Junction, N. J.
(77-83)

MEN. General Electric. Radio & Audio repairmen for Phila. and Pennsauken, N. J. area.
Must be experienced in Radios & Phonographs. And must know transistors.
Excellent benefits. Good pay.
NEW MODERN REPAIR SHOP
Call Mr. Smith at 609-NO 5-0440. for appointment.
An equal Opportunity Employer.

Help Wanted Male

AUTO MECHANIC—req experience front end men, on wheel balance, alignment, ball joints etc, 40 hr. week, good working conditions with all benefits. Call Randolph Chev. EM 5-2000. Ask for Joe Dulini.
(69-81)

WANTED CUSTODIANS
Day and Night work.
Ground Keeper
Permanent positions
Call Mr. Thomas.
MI 6-5600
(74-77)

MAN Experience in carpet & Linoleum workroom. Must be sober. 5 days per week. 7½ hrs. per day. Expd. need only apply.
MR. BLACK, WA 5-8381.
For int. appt.
(76-79)

HOUSEMAN. Domestic duties in the home of a College President. Must be capable of planning and preparing all meals, including the entertaining of house guests. No child care required. Excellent position for a man with good refs., & exp. Send resume to Mr. Charles C. Waldt, Jr., Office Manager, Haverford College, Haverford, Pa. 19041 or call 215-MI 9-9600. Ext. 344 for appt.
(74-78)

TRACTOR OWNER OPERATORS
Long lease. Steady work.
Call from 8 AM to 5 PM.
201-RA 2-1922 or
201-FO 9-8241.
(76-82)

SUPERVISORS
PRODUTION
A Challenging position available if you have had supervisory experience. Preference will be given to those with metal fabrication as well as general manufacturing experience. Other interesting candidates will be considered based on age and experience. All company paid benefits. Kindly write or call
PICKARD INDUSTRIES CORP
6801 State Road
Bldg. "H," Phila., Pa. 19135
DE 8-9000
JOSEPH RICCARDI
(76-78)

CHIEF THERAPEUTIC DIETITIAN:
challenging opportunity for a dietitian, experience in therapeutic diets. Should have hospital experience and supervisory knowledge, 560-bed progressive hospital located in a desirabale suburban Chicago area. Salary — commensurate with education & experience. Paid sick leave, holidays, liberal vacation, and retirement plan.
Send resume or apply to
Peter M. Kayne,
Personnel Director
LITTLE COMPANY OF MARY HOSPITAL
2800 West 95th Street
Chicago, Illinois 60642
8:00 AM to 4:00 PM
Monday thru Friday
An Equal Opportunity Employer
(76-77)

MEN and WOMEN NEEDED

To go to work immediately.
No Experience Necessary
Will train all age groups
Learn a trade
MOLDERS
FINISHERS
INSPECTORS
3 Shifts Available
EXPERIENCED ELECTRICIANS
TOOLMAKERS, MACHINISTS
All fringe benefits. Permanent employment.
Apply
BOONTON MOLDING CO., Inc.
300 Myrtle Ave., Boonton, N. J. 334-4400
"A Good Place To Work"
An Equal Opportunity Employer
(71-77)

Įvykius sekant

Rugsėjo 29 d. L. B. Johnsonas padarė labai "svarbų" pranešimą apie karą Vietname, ir kaip "jis padarys taiką." Jei kai kas tikėjosi ir laukė, kad jis jau ištikro turi planą karą baigti, nusivylė. Johnsono planai tie patys: bombas mėtyti, deginti, naikinti iki priešingoji pusė atsiklaups ant kelių ir prašys taikos.

Pirmiau sakė, kad Amerikos GI ten kariauja už tų žmonių demokratiją ir laisvę, bet šiuo kartu jau naudoja atvirą argumentą, kad ten kariaujama "už Amerikos reikalus ir saugumą." Bet jis mažai ka gali įtikinti, kad vietnamiečiai, būdami už 10,000 suvirš mylių nuo Amerikos pakraščiu būtų kokiu nors būdu mums pavojingi.

Jis savo kalboje nieko neprisiminė apie krize Saigone, kur žmonės reikalauja rinkimus atšaukti, nes jie buvo neteisingi. "St. Petersburg Times" už rugs. 30 d. sako:

"Tai rimčiausias pavojus kaip nuo Ngo Dinh Diem laiku." Johnsonas apie tai nė žodžio.

Diena iš dienos pranešimai eina, kad tarp Šiaur. ir Pietinio Vietnamo bus statoma siena — "Maginot Line". Tokia siena buvo pastatyta tarp Vokietijos ir Prancūzijos prieš II pasaulini karą. Kur dabar ta siena? Ar ji sulaikė priešingąsias jėgas? Ne!

Amerika pasistatė patį didžiausi namą Saigone, kuriame sutilps ambasada ir kiti politiniai organai. Namas 6 aukštų, sienos 18 colių storumo, yra spaustuvės ir dar kas daugiau reikalinga... Tai tikra tvirtovė Saigone. Ar iš tos tvirtovės manoma valdyti pietrytinę Aziją?

Dzūkelis

JUOKSIS

Šiandien gi tokia
Akla padėtis,
Kurią peiks ir pajuoks
Šviesi ateitis.
Dabar, mat, vis renka
Smarkius vyrukus
Ir nuolat juos veža
Į karo laukus.
Ir verčia braidyti
Po džiunglių balas
Ir žmones žudyti,
Kur tik kurį ras;
Ir bombomis daužyt
Kelius ir namus,
Nežiūrint, kad vietos
Gyventi nebus.
Ir džiaugias, kad daugel
Iššudo žmonių,
Bet tūkstančiai žūva
Ir iš nuvežtų.
Pilni laukai, raistai
Karių užmuštų
Ligonbučiai taipgi
Pilni sužeistų.
Tėvai irgi verkia
Sūnų bei vaikų,
Bet militaristai
Neklauso gi jų.
Taigi dabartinė
Tokia padėtis,
Kurią peiks ir pajuoks
Šviesi ateitis.

Jonas Juška

Balsuokime prieš naująjį konstitucijos projektą!

Niujorko valstijos piliečiai lapkričio 7 d., Rinkimų dieną, turės apsispręsti ir pasisakyti labai svarbiu klausimu, būtent: ar jie nori savo vaikų mokymą pavesti katalikiškiems klerikalams, ar palikti tai viešosioms mokykloms? Mūsų valstijos senoji konstitucija, kuri galiavo 73 metus, aiškiai **skyrė valstybę nuo bažnyčios.** Valstybė negalėjo remti parapinių mokyklų, kuriose dėstoma religinė pasaulėžiūra. Tai garantavo konstitucijos XI skyrius, kuriame buvo aiškiai pasakyta, kad valdžia **negali** skirti sektantinėms mokykloms visuomenės pinigų. Tas patvarkymas buvo N. Y. valstijos piliečių padarytas 1894 m.

Katalikų bažnyčios hierachija prieš tą konstitucijos punktą visuomet kovojo. Šimet, kai buvo renkami delegatai į konstitucijos taisymo konferenciją, katalikiškieji klerikalai visomis jėgomis kovojo, kad ten patektų tik tokie atstovai, kurie sutiko panaikinti jiems nepageidaujamą XI punktą. Jie norėjo ir nori, kad katalikų parapines mokyklas **išlaikytų visuomenė.** Kiekvieną minėtosios konferencijos atstovą jie iš anksto visaip terorizavo ir gąsdino, kad tik tas pasisakytų už jų poziciją. Ir tai jiems pavyko. Katalikai airiai, italai, lenkai ir kiti, aišku, visi iki vienam rėmė jų bažnyčios poziciją. Nors katalikų N. Y. valstijoje yra mažuma, bet jie minėtoje konferencijoje pasuko atstovų daugumą jų pusėn: iš 181 delegatų, katalikus palaikė 131, o senąją konstituciją tik 50 delegatų.

Tai liūdna, kad toks svarbus, visus valstijos gyventojus liečiąs klausimas buvo išspręstas grynai tikybos pagrindu. Užsiregistravusieji delegatai, balsavę už parapines mokyklas, pasisakė esą nariai arba Kolumbo Vyčių sąjungos (katalikai), arba B'nai B'rith rėmėjai (izraeliečiai). Katalikų laimėjimą nusvėrė daugiausia gyventojai pakraščių Bruklino, Queens, Richmond (Staten Island) ir Bronkso. Pirmuosiuose rajonuose gyventojų daugumą sudaro katalikai, o Bronkse žydai. Katalikai pildė kardinolo Spellmano įsakymą, o žydai norėjo jiems atsimokėti už Vatikano susirinkime pravestą palankią politiką link žydų tautos (kad jie esą nekalti už Kristaus nukryžiavimą, etc.).

Konferencijos delegatai pataikavo savo balsuotojams. Už taip "pataisytą" konstituciją pasisakė ir "liberalas" milijonierius N. Y. valstijos senatorius Robertas Kennedis. Jis, kaip praktikuojąs katalikas, turėjo paklusti Niujorko kardinolo Spellmano įsakymui, nes šis grasino sekamuose rinkimuose nukreipti nuo jo katalikus balsuotojus. Kitaip sakant, klausimą išsprendė "nikelis po padu"!

Tačiau N. Y. valstijos piliečiai Rinkimų dieną turės progą tą visą "pataisytą" konstituciją **atmesti** ir pasilikti prie **senosios.** O kas yra gero naujajame projekte, vėliau bus galima pridėti prie senosios konstitucijos kaip priedai. Visi N. Y. valstijos liberalai šaukia **atmesti** naujai iškeptą konstitucijos projektą. Protestantų Bažnyčių susivienijimas, kai kurios pažangesnės moterų organizacijos ir šiaip protaujanti piliečiai nenori tokios konstitucijos, kur valdžia turės ne tik **išlaikyti** esamas parapines mokyklas, bet ir skirti milijonus dolerių naujų statymui, kuriose bus vaikams mokslas, bet klerikalinė scholastika. Tas reiškia visiems gyventojams **sunkią naujų mokesčių naštą!**

N. Y. valstijos piliečiai. Rinkimų dieną, lapkričio 7 d., savo balsais **atmeskime** naujos konstitucijos projektą! Atlikime savo pareigas kaip sąmoningi piliečiai!

M—s.

Mokytojus baudžia už streiką

Teisėjas Nunez nusprendė Jungtinės mokytojų unijos prezidentą Albert Shanker bausti už streiką. Už dvi savaites trukusį streiką unijos prezidentą nuteisė penkiolikai dienų kalėjiman ir pasimokėti $250.

O unija — United Federation of Teachers (sutrumpintai UFT), kuri yra dalimi AFL-CIO — nuteisė pasimokėti 150 tūkstančių dol. pabaudos.

Unijos viršininkai pareiškė, jog bylą apeliuos net iki Aukščiausiojo teismo.

Mokytojai susijaudinę ir supykę. Sprendžiama, kad padidės kova prieš **Taylor Law,** kuriuo einant mokytojai baudžiami. Įstatymas laiko mokytojus ir kitus valstijos valdinių įstaigų tarnautojus neturinčiais teisės streiku ginti savo reikalus.

Taylor įstatymas buvo priimtas vieton negražiai priešdarbininkiškai pasiskelbusio Condon- Wadlin įstatymo. Buvo kalbama, kad šis Taylor esąs demokratiškesnis, bet šis pirmasis jo išbandymas praktikoje to nepatvirtina.

Mano pažintis su R. Mizara

1929 m. gruodžio mėnesį pirmą kartą pasiunčiau "Laisvei" savo eilėraščius. Ypač dažnai šiame spaudos organe rodžiausi su savo lyriniais gabalėliais 1933 metais. Tuomet tilpo mano ilgas dalykas apie almanachą "Darbą". Jame labai nuoširdžiai pasisakiau dėl. A. Venclovos, ir kitų trečiafrontininkų kūrybos. Matyt, šiuos mano kūrinėlius jau redagavo R. Mizara. Vėliau kai kurie mano dalykai jam pakliuvo iš Kauno kalėjimo. Mielai Rojus juos atspausdindavo. Tais kūriniais sklaidžiau naktį ir stengiausi greičiau atnešti į Lietuvą saulėtekį. Tokį mano žingsnį Mizara ir sveikino.

Su juo susipažinau Kaune 1959 metais. Jis mane nustebino savo energija ir meile Lietuvos žmonėms. Vėl su juo šnekėjausi 1965 metais. Jis man pasakojo, kad Amerikos pažangūs skaitytojai nuoširdžiai vertina mano atsiminimus, liečiančius erškėčiuotą Lietuvos praeitį. Pastebėjau, kad jis apie puikius Lietuvos žmones degė noru parašyti didelę knygą. Man norėjosi, kad jis šią svajonę įkūnytų. Deja, tuomet nepagalvojau, kad jis man spaudė paskutinį kartą ranką. Gili mano užuojauta visiems, kurie gerbia R. Mizaros proletarines knygas.

A. Liepsnonis

Miestą baigia užversti šiukšlėmis, laužu

Prasidėjus pirmrinkiminei agitacija, prasidėjo ir politikierių perkratinėjimas vienas kito buvusių pažadų ir jų lygiavimas su darbais. Paskiausiai demokratai miesto atstovai čiupo už apykaklės respublikoną majorą Lindsay. Sako: — Miesto šalygatviai ir kiemai užkimšti laužu, puvėsiais.

Nesmagu, bet reikia pripažinti, jog taip yra. Būtų džiugu, jei imtų laužus šalinti. Visa bėda tame, jog nei demokratai nei respublikonai tam darbui neskiria pinigų.

Lithuania--- a singing nation

It is very thrilling experience to see a song and dance festival on the screen, such as I saw last Saturday in Binghamton, N. Y. The affair was arranged by the LDS Branch 6, and the film was shown by John Grybas from New York.

Tens of thousands of people are participating in this film. They are well trained and masterly present songs and dances in colorful Lithuanian national costumes. It's beautiful, very beautiful. It does something to you. Makes you happy and proud.

"I could look at it forever," I said, and so many other people in the audience felt the same way. I wish more films of this kind could be shown.

It makes you feel good to see healthy, happy people, and I am sure that they do not have "hippy" problem over there in Lithuania like our parents have here.

Ilse

New Yorko unijistai rems mokytojus

Tomis pačiomis dienomis kai teisėjas Nunez skyrė mokytojams už streiką pabaudą, valstijos unijų atstovai posėdžiavo savo konvencijoje. Daugelis atstovų pasisakė už paramą mokytojams jų kovoje prieš juos persekiojantį Taylor įstatymą. Tokią nuotaiką rodė ir kiti 1,200 delegatų, atstovai ivairiausių šios valstijos unijų.

14 koncertų Kanadoje

Vilnius. — Iš Montrealio į Vilnių grįžo operos solistas Virgilijus Noreika, ansamblio "Lietuva" kanklininkė Danutė Juodvalkytė ir birbynininkas Pranas Budrius.

Štai ką korespondentui papasakojo V. Noreika:

Montrealyje, Toronte, Hamiltone ir kitur iš viso surengta 14 koncrtų, iš jų 7 soliniai. Man buvo suteikta garbė pirmajam iš dainininkų surengti solinį koncertą tarybiniame paviljone. Koncertuota ir naujuose Montrealio Operos rūmuose, 6,000 vietų halėje Morris Richard Arena.

Soliniai koncertai buvo dviejų dalių: klasika ir lietuviškos dainos. Pirmoje dalyje akompanavo Kanadoje gyvenantis kompozitorius Stasys Gailevičius, iki karo penkiolika metų dirbąs Kauno operoje. Lietuviškas dainas dainavau, akompanuojant vilniečiams D. Juodvalkytei ir P. Budriui.

Koncertai praėjo su dideliu pasisekimu. Tai rodo Kanados spaudos atsiliepimai ir tai, kaip šiltai mus sutiko tiek plačioji Kanados visuomenė, tiek lietuvių išeivija, tiek iš viso pasaulio suplaukę parodos lankytojai. Tai buvo savotiško meno pasaulinė kelionė.

Jugoslavams patiko Lietuvos grafika

Daugiau kaip pusmetį Jugoslavijoje buvo eksponuojama lietuvių grafikos paroda. Pabaltijo respublikų dienų metu ji buvo atidaryta Belgrade, vėliau perkelta į Titogradą, Cetiną, Nikšicę ir kitus Jugoslavijos miestus. Tuo pačiu metu Belgrade buvo atidaryta ir didelė Pabaltijo respublikų taikomosios ir dekoratyvinės dailės paroda. Belgrado, Skplės ir Bitolio dailės mėgėjai susipažino taip pat su individualia dailininkės Albinos Makūnaitės grafikos kūrinių paroda.

Neseniai iš Belgrado į Lietuvos Draugystės ir kultūros ryšių su užsienio šalimis draugiją atėjo laiškas iš Jugoslavijos. Tarybinės kultūros namų Belgrade direktorius V. Petersonas dėkoja už lietuvių meno parodas (jos buvo eksponuojamos šiuose namuose) ir labai teigiamai jas įvertina, pažymėdamas tą didelį pasisekimą ir gyvą susidomėjimą, kurio jos susilaukė Jugoslavijoje. "Reikia prisipažinti, rašo V. Petersonas, kad mes mažai žinojome apie Lietuvos meną, ir šios parodos pralenkė visus lūkesčius. Jos dar kartą patvirtino aukštą Tarybų Lietuvos grafikos meno lygį."

V. Petersonas laiške praneša, kad dabar lietuvių grafikos paroda iš Jugoslavijos iškeliavo į Italiją. Ji bus eksponuojama Milane.

"L" direktoriai dėkoja už nemokamą darbą:

P. Ventai, A. Nevinskui už šiluminio pečiaus asbestu apvilkimą;

P. Ventai,, A.. Nevinskui ir J. Lazauskui už gražų salės sienų išdekoravimą;

Moterų Klubui už salės langų naujomis užlaidomis papuošimą.

Įstaiga laiminga, kada ji turi savų rūpestingų žmonių.

Sekr. S. V.

Pagerbimo banketas

Gal žmogui nėra didesnio rūpesčio, kaip būnant niekuo nekaltam, o būt persekiojamu ir skundžiamu. Tas buvo su draugu A. Bimba. Daugel naktų jam prisiėjo nemiegoti dėl rūpesčio, ką jam atneš rytojus.

Bet štai, po keleto metų agonijos, gauna žinią, kad jo persekiojimas baigėsi jo laimėjimu.

Taigi, mes visi tuo džiaugiamės. Ir jo laimėjimo pagarbai rengiame banketą, kur visi bendrai prie valgio pasidalinsime laimėjimo mintimis. Išgirsime iš jo paties lūpų tą laimėjimo džiaugsmą.

Taigi, ateinantį sekmadienį, spalio (Oct.) 15 d., yra duodami pietūs, kaip 1-mą valandą. Atsibus Laisvės salėje. Kviečiame atsilankyti ir jį pasveikinti su jo laimėjimais. Įžanga asmeniui tik 3 doleriai. Bus duodama ir džiūstančią širdį pašlapinti.

Kviečia **komitetas**

PRANAS BUKNYS DAR LIGONINĖJ

Ketvirtadienio vakare aplankiau "Laisvės" administratorių Praną Buknį ligoninėj. Jis sakosi, kad jaučiasi geriau, bet dar pilnų jėgų neturi. Aišku, jis sunkokai pergyveno krizę, ir ims laiko iki sustiprės sveikatoje. Paklausiau, kaip ilgai mano būti ligoninėj, tai Pranas sako nežinąs, priklauso nuo gydytojo įsakymo.

Pasikalbėjome trupučiuką ir apleidau ligoninę, palinkėdama jam sustiprėti, pasveikti ir vėl kartu su mumis dirbti. Pasigendame jo.

L. K—tė

Parengimų kalendorius

Spalio 15 d.

Pietūs "Laisvės" salėje. Rengia A. Bimbos pilietybės gynimo komitetas atžymėjimui bylos laimėjimo ir užbaigimui savo veiklos.

Spalio 22 d., LLD 2 Apsk. konferencija, Harrison, N. Jersey.

Spalio 28

V. Gasiūnienei pasitiktipriimti banketas "Laisvės" salėje, pradžia 5 val.

Spalio 29 d. LDS 3 Apskrities konferencija, Liet. klubo salėje, 17 Ann Street, Harrison, N. J.

Lapkričio 12 d.

"Laisvės" koncertas, New National Hall, 261 Driggs Ave., Brooklyn, N. Y. Pradžia 2 val. popiet. Įžanga $1.50 asmeniui.

Lapkričio 19 d.

Visų Tautų koncertas New Yorke. Lietuviai prašomi būti veikliais dalyviais.

"LAISVĖ" KONCERTAS

Šiemet Įvyks

LAPKRIČIO 12 D.

(November 12th)

New National Hall
261 Driggs Avenue
Brooklyn, N. Y.

Pradžia 2 val. popiet
Įžanga $1.50 asmeniui
(Taksai įskaityti)

PARDAVIMAI

Parduodame Bar ir Grill, 388 Ridgewood Ave., Cypress Hills, N. Y. Įeigų yra suvirš $700 per savaitę. Pardavimo priežastis—savininkas turi kitą užsiėmimą. Parduodame už prieinamą kainą. Dėl daugiau informacijų ateikite asmeniškai arba skambinkite: 827-9602. (75-77)

BAR ir GRILL ir gyvenimo vieta. Pastatas gerame stovyje. Priežastis pardavimo — bloga sveikata. Parduodame su nuostoliu — $13,500. RAILROAD HOTEL, 72 Wisner Av., Middletown, N. Y. (76-78)

PAIEŠKOJIMAS

Julia Seskauskas, gyvenusi Argentinoj, o dabar New Yorke, ieško savo švogerio Petro Četkausko, gyvenančio Bostone. Žinantieji apie ji prašomi pranešti sekamu adresu: Julia Seskauskas, 137-15—63rd Ave., Flushing, N. Y. 11367. Tel. Area code 212-TE 886-4352. (75-77)

RANDAVOJIMUI

Išnuomuojame kambarį vyrui ar moteriškei. Gali naudoti virtuvę. Arti Forest Parko. Skambinkite tel. 441-0815. 93-20 86th Ave., Woodhaven, N. Y. (76-77)

Newyorkietė Alice Brown mini savo 115-ąjį gimtadienį. Jam pasiruošiant jos draugai ją išvežė apkeliauti Manhattan salą. Iki šiol ji vis apie tokią kelionę galvojusi, bet nebuvę progos.

Jau pagaminti planai statyti "vidutinėmis" rendomis apartmentus virš Pennsylvania Railroad trekių. Butai būsią visokie, pradedant 1 kambariu ir iki buto su trimis miegamaisiais. Ta "vidutinė" nuoma, imant bendrai viso 1,600 butų plotą, bus po $53 už kambarį per mėnesį.

N. Y. miesto inspektoriai patikslinę 688 konteinerius pieno, 456 rado nedapiltus.

RICHMOND HILL, N. Y.

Atminčiai—

Frank Yakstis

....rieda ašara po ašaros.
Ims laiko joms išdžiūti....

Richard ir Irene Janulis
Holden, Mass.

RICHMOND HILL, N. Y.

FRANK YAKŠTIS

Mirė rugsėjo 2, 1967 m.

Mes, elizabethiečiai ir iš apylinkės draugai, reiškiame užuojautą jo žmonai Annei, motinai Marcelei, broliui Antanui ir jo šeimai, dėdei Pranui Yakščiui, velionio artimiesiems ir draugams.

Lillian Novak
Al. T. Makutėnas
B. Makutėnienė
Walter ir Mylda Žukai
A. B. Skairus
Ig. A. Bečis
K. S. Paciūnai
A. Bartkienė
Beatrice Martin
Danny Martin
D. M. Barkauskai
G. & H. Kudirkai